Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 18. decembra 2025* [i]

Obsah

Právny rámec 4
Právo Únie 4
Akt o pristúpení 4
Zmluva o EÚ 4
Zmluva o FEÚ 6
Charta 6
Vyhlásenie č. 17 o prednosti 7
Poľské právo 7
Poľská Ústava 7
Právne predpisy týkajúce sa organizácie a fungovania Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) 9
Okolnosti predchádzajúce sporu 13
Postupy vymenovania troch sudcov a predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) 13
Postup vymenovania troch sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v decembri 2015 . 13
Postup vymenovania predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) 15
Nálezy Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zo 14. júla 2021 a zo 7. októbra 2021 16
Nález zo 14. júla 2021 16
Nález zo 7. októbra 2021 17

* Jazyk konania: poľština.

Konanie pred podaním žaloby . . . 18

Konanie na Súdnom dvore . . . 18

O žalobe . . . 19

O prvej výhrade . . . 19

Argumentácia účastníkov konania . . . 19

Posúdenie Súdnym dvorom . . . 21

– O prvej časti prvej výhrady . . . 22

– O druhej časti prvej výhrady . . . 26

O druhej výhrade . . . 28

Argumentácia účastníkov konania . . . 28

Posúdenie Súdnym dvorom . . . 32

– O vytýkanom porušení zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie . . . 32

– O vytýkanom porušení zásady záväzného účinku judikatúry Súdneho dvora . . . 37

O tretej výhrade . . . 42

Argumentácia účastníkov konania . . . 42

Posúdenie Súdnym dvorom . . . 46

– O prvej časti tretej výhrady . . . 46

– O druhej časti tretej výhrady . . . 49

O trovách . . . 52

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Článok 2 ZEÚ – Článok 4 ods. 3 ZEÚ – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Právny štát – Účinná súdna ochrana v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie – Zásady autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie – Zásada záväzného účinku judikatúry Súdneho dvora – Nálezy Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd, Poľsko) – Rozsudky Súdneho dvora a predbežné opatrenia podľa článku 279 ZFEÚ týkajúce sa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZES – Odmietnutie týchto rozsudkov a predbežných opatrení zo strany Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) ako aktov *ultra vires* – Národná ústavná identita – Zákaz zo strany Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) spočívajúci v tom, že žiadny orgán verejnej moci nesmie uplatňovať článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Článok 47 druhý odsek Charty základných práv Európskej únie – Požiadavka nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom – Nezákonné zloženie Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)“

Vo veci C-448/23,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 17. júla 2023,

Európska komisia, v zastúpení: K. Herrmann, C. Ladenburger a P. J. O. Van Nuffel, splnomocnení zástupcovia,

žalobkyňa,

ktorú v konaní podporuje:

Belgické kráľovstvo, v zastúpení: pôvodne M. Jacobs, C. Pochet, L. Van den Broeck a M. Van Regemorter, splnomocnení zástupcovia, neskôr M. Jacobs, C. Pochet a M. Van Regemorter, splnomocnení zástupcovia,

Holandské kráľovstvo, v zastúpení: M. K. Bulterman, J. M. Hoogveld a C. S. Schillemans, splnomocnení zástupcovia,

vedľajší účastníci konania,

proti

Poľskej republike, v zastúpení: pôvodne B. Majczyna a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia, neskôr B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

žalovanej,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredseda T. von Danwitz (spravodajca), predsedovia komôr F. Biltgen, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, I. Ziemele, J. Passer, O. Spineanu-Matei, M. Condinanzi a F. Schalin, sudcovia A. Kumin, N. Jääskinen, D. Gratsias, Z. Csehi a B. Smulders,

generálny advokát: D. Spielmann,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 11. marca 2025,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Európska komisia vo svojej žalobe navrhuje, aby Súdny dvor:

– určil, že Poľská republika si v súvislosti s výkladom Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Poľskej republiky, ďalej len „poľská Ústava“), ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd, Poľsko) vo svojich nálezoch zo 14. júla 2021 (vec P 7/20) a zo 7. októbra 2021

(vec K 3/21), nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ,

– určil, že Poľská republika si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vo svojich nálezoch zo 14. júla 2021 (vec P 7/20) a zo 7. októbra 2021 (vec K 3/21), nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo všeobecných zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, a tiež zo zásady záväzného účinku rozsudkov Súdneho dvora,

– určil, že Poľská republika si vzhľadom na to, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nespĺňa požiadavky na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, a to z dôvodu nezrovnalostí, ku ktorým došlo v rámci postupov vymenovania troch jeho sudcov v decembri 2015 a jeho predsedníčky v decembri 2016, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, a

– uložil Poľskej republike povinnosť nahradiť trovy konania.

Právny rámec

Právo Únie

Akt o pristúpení

2 Článok 2 aktu o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 2003, s. 33; ďalej len „akt o pristúpení z roku 2003“) stanovuje:

„Odo dňa pristúpenia budú ustanovenia pôvodných zmlúv a aktov prijatých orgánmi a Európskou centrálnou bankou pred pristúpením záväzné pre nové členské štáty a budú sa uplatňovať za podmienok stanovených v týchto zmluvách a v tomto akte.“

3 Článok 10 aktu o pristúpení znie:

„Uplatňovanie pôvodných zmlúv a aktov prijatých orgánmi podlieha prechodným opatreniam ustanoveným v tomto akte.“

Zmluva o EÚ

4 Podľa článku 1 prvého a druhého odseku ZEÚ:

„Touto zmluvou Vysoké zmluvné strany zakladajú medzi sebou Európsku úniu (ďalej len ‚Únia‘), na ktorú členské štáty preniesli právomoci na dosiahnutie spoločných cieľov.

Táto zmluva predstavuje novú etapu v procese utvárania čoraz užšieho spojenectva medzi národmi Európy, v ktorom sa prijímajú rozhodnutia čo najotvorenejšie a čo najbližšie k občanovi.“

5 Článok 2 ZEÚ znie:

„Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“

6 V článku 4 ZEÚ sa uvádza:

„1. V súlade s článkom 5 právomoci, ktoré na Úniu neboli zmluvami prenesené, zostávajú právomocami členských štátov.

2. Únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred zmluvami, ako aj ich národnú identitu, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch vrátane regionálnych a miestnych samospráv. Rešpektuje ich základné štátne funkcie, najmä zabezpečovanie územnej celistvosti štátu, udržiavanie verejného poriadku a zabezpečovanie národnej bezpečnosti. Predovšetkým národná bezpečnosť ostáva vo výlučnej zodpovednosti každého členského štátu.

3. Podľa zásady lojálnej spolupráce sa Únia a členské štáty vzájomne rešpektujú a vzájomne si pomáhajú pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo zmlúv.

Členské štáty prijmú všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, aby zabezpečili plnenie záväzkov vyplývajúcich zo zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie.

Členské štáty pomáhajú Únii pri plnení jej úloh a neprijmú žiadne opatrenie, ktoré by mohlo ohroziť dosiahnutie cieľov Únie.“

7 V článku 5 ods. 1 a 2 ZEÚ sa uvádza:

„1. Vymedzenie právomocí Únie sa spravuje zásadou prenesenia právomocí. Vykonávanie právomocí Únie sa spravuje zásadou subsidiarity a proporcionality.

2. Podľa zásady prenesenia právomocí Únia koná len v medziach právomocí, ktoré na ňu preniesli členské štáty v zmluvách na dosiahnutie cieľov v nich vymedzených. Právomoci, ktoré na Úniu neboli v zmluvách prenesené, zostávajú právomocami členských štátov.“

8 Článok 13 ods. 2 ZEÚ znie:

„Každá inštitúcia koná v medziach právomocí, ktoré sú jej zverené zmluvami, a v súlade s postupmi, podmienkami a cieľmi v nich ustanovenými. Inštitúcie navzájom v plnej miere spolupracujú.“

9 Článok 19 ods. 1 ZEÚ stanovuje:

„Súdny dvor Európskej únie sa skladá zo Súdneho dvora, Všeobecného súdu a osobitných súdov. Zabezpečuje dodržiavanie práva pri výklade a uplatňovaní zmlúv.

Členské štáty ustanovia v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany.“

10 V článku 49 ZEÚ sa uvádza:

„O členstvo v Únii môže požiadať každý európsky štát, ktorý rešpektuje hodnoty uvedené v článku 2 a zaviaže sa ich podporovať. Táto žiadosť sa oznámi Európskemu parlamentu a národným parlamentom. Žiadajúci štát zašle svoju žiadosť Rade, ktorá sa uznáša jednomyseľne po porade s Komisiou a po udelení súhlasu Európskeho parlamentu, ktorý sa uznáša väčšinou svojich poslancov. Zohľadnia sa podmienky prípustnosti schválené Európskou radou.

Podmienky prijatia a úpravy zmlúv, na ktorých je založená Únia a ktoré prijatie vyvolá, sú predmetom dohody medzi členskými štátmi a štátom žiadajúcim o prijatie. Táto dohoda sa predloží na ratifikáciu všetkým zmluvným štátom v súlade s ich príslušnými ústavnými predpismi.“

Zmluva o FEÚ

11 Podľa článku 267 ZFEÚ:

„Súdny dvor Európskej únie má právomoc vydať [rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach], ktoré sa týkajú:

a) výkladu zmlúv,

b) platnosti a výkladu aktov inštitúcií, orgánov alebo úradov alebo agentúr Únie.

Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom a tento súdny orgán usúdi, že rozhodnutie o nej je nevyhnutné pre vydanie jeho rozhodnutia, môže sa obrátiť na Súdny dvor Európskej únie, aby o nej rozhodol.

Ak sa takáto otázka položí v konaní pred vnútroštátnym súdnym orgánom, proti ktorého rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, je tento súdny orgán povinný obrátiť sa na Súdny dvor Európskej únie.“

…“

12 V článku 279 ZFEÚ sa uvádza:

„Súdny dvor Európskej únie môže vo všetkých predložených veciach nariadiť nevyhnutné predbežné opatrenia.“

Charta

13 Hlava VI Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), nazvaná „Spravodlivosť“, zahŕňa okrem iného článok 47 s názvom „Právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces“, ktorý znie:

„Každý, koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. …

…“

14 V článku 52 ods. 1 a 3 Charty sa uvádza:

„1. Akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

…

3. V rozsahu, v akom táto charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, zmysel a rozsah týchto práv je rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore. Toto ustanovenie nebráni tomu, aby právo Únie priznávalo širší rozsah ochrany týchto práv.“

Vyhlásenie č. 17 o prednosti

15 Vyhlásenie č. 17 o prednosti pripojené k záverečnému aktu medzivládnej konferencie, ktorá prijala Lisabonskú zmluvu (Ú. v. EÚ C 326, 2012, s. 346), znie:

„Konferencia pripomína, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie majú zmluvy a právo prijaté Úniou na základe zmlúv prednosť pred právom členských štátov za podmienok ustanovených v uvedenej judikatúre Súdneho dvora EÚ.

Okrem toho sa konferencia rozhodla pripojiť k tomuto záverečnému aktu stanovisko Právneho servisu Rady o prednosti, ktoré sa nachádza v dokumente 11197/07 (JUR 260):

‚Stanovisko Právneho servisu Rady z 22. júna 2007

Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že prednosť práva Spoločenstva je základnou zásadou tohto práva. Podľa Súdneho dvora táto zásada je obsiahnutá v osobitnom charaktere Európskeho spoločenstva. V čase vynesenia prvého rozsudku tejto ustálenej judikatúry [rozsudok z 15. júla 1964 č. 6/64 vo veci Costa (6/64, EU:C:1964:66)] sa v zmluve prednosť práva nespomínala. Dnes je situácia rovnaká. Skutočnosť, že zásada prednosti nebude uvedená v budúcej zmluve, žiadnym spôsobom nemení existenciu tejto zásady ani existujúcu judikatúru Súdneho dvora.“

Poľské právo

Poľská Ústava

16 Článok 2 poľskej Ústavy znie:

„Poľská republika je demokratický právny štát, ktorý uplatňuje zásady sociálnej spravodlivosti.“

17 Článok 4 ods. 1 tejto Ústavy stanovuje:

„Najvyššia moc v Poľskej republike patrí ľudu.“

18 V článku 7 uvedenej Ústavy sa uvádza, že „orgány verejnej moci konajú na základe zákona a v jeho medziach“.

19 Podľa článku 8 ods. 1 poľskej Ústavy „Ústava je v Poľskej republike právnou normou najvyššej právnej sily“.

20 Článok 90 ods. 1 tejto Ústavy stanovuje, že „Poľská republika môže medzinárodnou zmluvou preniesť právomoci štátnych orgánov v určitých otázkach na medzinárodnú organizáciu alebo medzinárodný orgán“.

21 Článok 91 ods. 1 a 2 poľskej Ústavy znie:

„1. Po uverejnení v *Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* [*Zbierka zákonov Poľskej republiky*] je ratifikovaná medzinárodná zmluva neoddeliteľnou súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku; uplatňuje sa priamo okrem prípadu, ak jej uplatňovanie závisí od vyhlásenia zákona.

2. Medzinárodná zmluva ratifikovaná s predchádzajúcim súhlasom udeleným zákonom má prednosť pred zákonom, ktorý je nezlučiteľný s medzinárodnou zmluvou.“

22 V článku 144 uvedenej Ústavy sa uvádza:

„1. Prezident [Poľskej] republiky vydáva úradné akty pri výkone svojich ústavných a zákonných právomocí.

2. Na platnosť úradných aktov prezidenta [Poľskej] republiky sa vyžaduje ich kontrasignácia predsedom Rady ministrov, ktorý tým preberá zodpovednosť voči Sejmu [Dolná komora parlamentu, Poľsko].

3. Ustanovenia odseku 2 sa neuplatňujú v týchto prípadoch:

…

17. menovanie sudcov,

…“

23 Článok 178 ods. 1 tejto Ústavy stanovuje:

„Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a sú viazaní len [poľskou Ústavou] a zákonmi.“

24 Článok 179 poľskej Ústavy znie:

„Sudcov vymenúva prezident [Poľskej] republiky na návrh Krajowa Rada Sądownictwa [Štátna súdna rada, Poľsko (ďalej len ‚KRS‘)] na dobu neurčitú.“

25 Podľa článku 188 tejto Ústavy:

„Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] rozhoduje o:

(1) súlade zákonov a medzinárodných zmlúv s [poľskou Ústavou];

(2) súlade zákonov s ratifikovanými medzinárodnými zmluvami, ktorých ratifikácia vyžaduje predchádzajúci súhlas udelený zákonom;

(3) súlade normatívnych právnych aktov vydaných ústrednými orgánmi štátnej správy s [poľskou Ústavou], ratifikovanými medzinárodnými zmluvami a zákonmi;

(4) súlade cieľov alebo činností politických strán s [poľskou] Ústavou;

(5) ústavnej sťažnosti uvedenej v článku 79 ods. 1“

26 Článok 190 poľskej Ústavy stanovuje:

„1. Nálezy Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] sú záväzné *erga omnes* a sú konečné.

2. Nálezy Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] vo veciach uvedených v článku 188 sa bezodkladne uverejňujú v úradnej zbierke, v ktorej bol uverejnený normatívny právny akt. Ak akt nebol uverejnený, nález sa uverejní v *Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej ‚Monitor Polski‘* [*Úradný vestník Poľskej republiky*].

3. Nález Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] nadobúda účinky dňom jeho uverejnenia…

…

5. Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] rozhoduje väčšinou hlasov.“

27 Článok 193 poľskej Ústavy znie:

„Každý súd môže predložiť Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] právnu otázku týkajúcu sa súladu normatívneho právneho aktu s [poľskou Ústavou], ratifikovanými medzinárodnými zmluvami alebo zákonom, keď výsledok veci, ktorú prejednáva, závisí od odpovede na túto otázku.“

28 V článku 194 poľskej Ústavy sa uvádza:

„1. Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] sa skladá z pätnástich sudcov, ktorých jednotlivo vyberá Sejm [Dolná komora parlamentu, Poľsko] na obdobie deviatich rokov spomedzi osôb, ktoré sa vyznačujú znalosťou práva. Ich opätovné zvolenie na Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] nie je povolené.

2. Predsedu a podpredsedu Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] vymenúva prezident [Poľskej] republiky spomedzi kandidátov navrhnutých na plenárnom zasadnutí sudcov Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] [ďalej len ‚plenárne zasadnutie‘].“

29 Podľa článku 197 poľskej Ústavy, „organizáciu Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] a konanie pred ním stanovuje zákon“.

Právne predpisy týkajúce sa organizácie a fungovania Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)

30 V rokoch 2015 a 2016 prijal Sejm (Dolná komora parlamentu) viacero zákonov, ktorými sa mení organizácia a fungovanie Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

31 Dňa 25. júna 2015 Sejm (Dolná komora parlamentu) prijal ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (zákon o Ústavnom súde) (Dz. U. položka 1064, ďalej len „zákon z 25. júna 2015 o Ústavnom súde“), ktorý nadobudol účinnosť 30. augusta 2015.

32 Článok 19 ods. 1 a 2 tohto zákona stanovoval:

„1. Právo predložiť kandidáta na funkciu sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] má predsedníctvo Sejmu [Dolná komora parlamentu] a skupina zložená z najmenej 50 poslancov.

2. Návrh na vymenovanie kandidáta do funkcie sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] sa predkladá predsedovi Sejmu [Dolná komora parlamentu] najneskôr tri mesiace pred uplynutím funkčného obdobia sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)].“

33 Podľa článku 21 ods. 1 uvedeného zákona mala osoba zvolená do funkcie sudcu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zložiť sľub do rúk prezidenta Poľskej republiky podľa v znení uvedenom v tomto ustanovení.

34 Článok 137 zákona z 25. júna 2015 o Ústavnom súde obsahoval prechodné ustanovenie týkajúce sa sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorých funkčné obdobie uplynie v roku 2015, v tom zmysle, že návrh podľa článku 19 ods. 2 tohto zákona musí byť predložený v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia účinnosti uvedeného zákona.

35 Dňa 19. novembra 2015 prijal Sejm (Dolná komora parlamentu) v zrýchlenom legislatívnom konaní ustawa o zmianie ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym [zákon, ktorým sa mení zákon z 25. júna 2015 o Ústavnom súde] (Dz. U. položka 1928, ďalej len „novela z 19. novembra 2015“), ktorý nadobudol účinnosť 5. decembra 2015.

36 Článkom 1 bodom 3 tejto novely došlo k zmene článku 19 ods. 2 zákona z 25. júna 2015 o Ústavnom súde, ktorý po novelizácii znel takto:

„Návrh na vymenovanie kandidáta na funkciu sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] sa predkladá predsedovi Sejmu [Dolná komora parlamentu] 30 dní pred uplynutím funkčného obdobia sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)].“

37 Článkom 1 bodom 4 písm. a) novely z 19. novembra 2015 došlo k zmene článku 21 ods. 1 zákona z 25. júna 2015 o Ústavnom súde, ktorý po novelizácii znel takto:

„Osoba zvolená do funkcie sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] zloží sľub do rúk prezidenta [Poľskej] republiky do 30 dní odo dňa svojho zvolenia…“

38 Článkom 1 bodom 4 písm. b) novely z 19. novembra 2015 bol do zákona z 25. júna 2015 o Ústavnom súde vložený článok 21 ods. 1a v tomto znení:

„Zloženie sľubu je okamihom začiatku funkčného obdobia sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)].“

39 Článok 1 novely z 19. novembra 2015 svojím bodom 5 zrušil článok 137 zákona z 25. júna 2015 o Ústavnom súde a svojím bodom 6 vložil do tohto zákona článok 137a, ktorý vo vzťahu k sudcom Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorých funkčné obdobie uplynie v roku 2015, stanovoval, že návrh podľa článku 19 ods. 2 musí byť predložený v lehote siedmich dní odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto článku 137a.

40 Článok 2 novely z 19. novembra 2015 stanovoval:

„Funkčné obdobie súčasného predsedu a súčasného podpredsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] uplynie tri mesiace po nadobudnutí účinnosti zákona.“

41 Dňa 22. júla 2016 Sejm (Dolná komora parlamentu) prijal ustawa o Trybunale Konstytucyjnym (zákon o Ústavnom súde) (Dz. U. položka 1157, ďalej len „zákon z 22. júla 2016 o Ústavnom súde“), ktorým sa mal nahradiť zákon z 25. júna 2015 o Ústavnom súde a ktorý nadobudol účinnosť 16. augusta 2016.

42 Článok 16 ods. 4 a 7 zákona z 22. júla 2016 o Najvyššom súde znel:

„4. Časti plenárneho zasadnutia venovanej voľbe kandidátov na funkciu predsedu alebo podpredsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] predsedá najstarší sudca [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] zúčastnený na plenárnom zasadnutí.

…

7. Voľba kandidátov sa uskutoční, ak je na plenárnom zasadnutí zúčastnených najmenej desať sudcov z celkového počtu sudcov [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] stanoveného v článku 194 ods. 1 [poľskej Ústavy]. Každý sudca [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] zúčastňujúci sa na postupe zvolenia má len jeden hlas a môže hlasovať len za jedného kandidáta.“

43 Podľa článku 90 zákona z 22. júla 2016 o Ústavnom súde:

„Predseda [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] zaradí do rozhodovacích zložení sudcov [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorí zložili sľub do rúk prezidenta [Poľskej] republiky, ale ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona ešte nenastúpili do funkcie, a prideľuje im veci.“

44 Nálezom z 11. augusta 2016 (vec K 39/16) Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) rozhodol, že článok 90 zákona z 22. júla 2016 o Ústavnom súde je nezlučiteľný s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy.

45 Dňa 13. decembra 2016 prijal Sejm (Dolná komora parlamentu) ustawa przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (zákon, ktorým sa zavádza zákon o organizácii Ústavného súdu a o konaní pred ním a zákon o postavení sudcov Ústavného súdu) (Dz. U. položka 2074, ďalej len „uvádzací zákon“), ktorý vo vzťahu k určitým ustanoveniam nadobudol účinnosť 20. decembra 2016.

46 Článkom 3 tohto zákona bol zrušený zákon z 22. júla 2016 o Ústavnom súde.

47 Článok 18 uvádzacieho zákona stanovuje, že prezident Poľskej republiky môže poveriť výkonom funkcie predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) niektorého zo sudcov tohto súdu.

48 V článku 20 tohto zákona sa uvádza:

„Sudca vykonávajúci funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] uskutoční v lehote jedného mesiaca odo dňa nasledujúceho po dni vyhlásenia tohto zákona postup spočívajúci v predkladaní kandidátov na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] prezidentovi Poľskej republiky za podmienok stanovených v článku 21.“

49 Článok 21 uvedeného zákona, ktorý upravuje postup nominovania kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) na účely ich predloženia prezidentovi Poľskej republiky, stanovuje:

„1. Sudca vykonávajúci funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] bezodkladne zvolá plenárne zasadnutie, na ktorom bude prerokované predloženie kandidátov na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] prezidentovi Poľskej republiky, a oznámi sudcom [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] dátum tohto zasadnutia.

2. Sudcovia [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorí zložili sľub do rúk prezidenta Poľskej republiky, sa zúčastňujú na zasadnutí uvedenom v odseku 1. Sudca vykonávajúci funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] stanoví program plenárneho zasadnutia a tomuto zasadnutiu predsedá.

3. Na plenárnom zasadnutí sa vyberú kandidáti na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] prostredníctvom hlasovania, v súlade so zásadami uvedenými v odsekoch 4 až 9.

4. Každý sudca [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] podľa odseku 2 sa môže prihlásiť do výberového konania na kandidátov na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)]. Sudca vykonávajúci funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] prijíma kandidatúry odo dňa uverejnenia dátumu plenárneho zasadnutia podľa odseku 1 až do začatia uvedeného zasadnutia.

5. Mená a priezviská sudcov [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] navrhnuté v súlade s odsekom 4 sa zapíšu na hlasovací lístok v abecednom poradí. O navrhovaných kandidatúrach sa hlasuje spoločne. Hlasovanie je platné, ak je v kolónke určenej na tento účel na hlasovacom lístku vedľa mena sudcu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] uvedený znak „x“ alebo „+“ (dve prekrížené čiarky). Hlasovanie prebieha tajným hlasovaním.

…

7. V závere plenárneho zasadnutia sa vo forme uznesenia predložia ako kandidáti na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] všetci sudcovia [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorí pri hlasovaní podľa odseku 5 získali najmenej päť hlasov.

8. Ak požadovaný počet hlasov uvedený v odseku 7 dosiahol iba jeden sudca [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], v závere plenárneho zasadnutia sa vo forme uznesenia predložia ako kandidáti na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] ten sudca [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorý získal požadovaný počet minimálne piatich hlasov, a sudca [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorý získal najväčšiu podporu spomedzi sudcov [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorí nedosiahli požadovaný počet najmenej piatich hlasov.

9. Ak v prípade uvedenom v odseku 8 získalo spomedzi sudcov [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorí nezískali požadovaný počet hlasov v súlade s odsekom 7, najvyššiu podporu viacero sudcov [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], v závere plenárneho zasadnutia – na ktorom sa zúčastňuje aj ten sudca [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorý získal aspoň päť hlasov – sa vo forme uznesenia predložia ako kandidáti na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] všetci sudcovia [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], ktorí získali rovnaký najvyšší počet hlasov.

…

11. Ak postup uvedený v odsekoch 4 až 9 neviedol v závere plenárneho zasadnutia k určeniu aspoň dvoch sudcov [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] ako kandidátov na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)], sudca vykonávajúci funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)] zasadnutie ukončí a opätovne zvolá plenárne zasadnutie na účely predloženia kandidátov na funkciu predsedu [Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)].

…“

Okolnosti predchádzajúce sporu

Postupy vymenovania troch sudcov a predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)

Postup vymenovania troch sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v decembri 2015

50 Uzneseniami z 8. októbra 2015 prijatými počas siedmeho volebného obdobia zvolil Sejm (Dolná komora parlamentu) päť osôb za sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Tri z týchto osôb, a to konkrétne R. H., A. J. a K. Ś., mali nahradiť sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, a dve z nich mali nahradiť sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo v decembri 2015.

51 Prvá schôdza v rámci ôsmeho volebného obdobia Sejmu (Dolná komora parlamentu) v zložení vyplývajúcom z parlamentných volieb, ktoré sa konali 25. októbra 2015, sa uskutočnilo 12. novembra 2015. Dňa 25. novembra 2015 prijal Sejm (Dolná komora parlamentu) päť uznesení, v ktorých konštatoval, že uznesenia z 8. októbra 2015 „nemajú právne účinky“, a vyzval prezidenta Poľskej republiky, aby neumožnili zloženie sľubu osobami zvolených uvedenými uzneseniami.

52 Uzneseniami z 2. decembra 2015 zvolil Sejm (Dolná komora parlamentu) päť osôb za sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Tri z týchto osôb, a to konkrétne H. C., L. M. a M. M., mali nahradiť sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, a dve z nich mali nahradiť sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo v decembri 2015. V dňoch 3. a 9. decembra 2015 zložilo týchto päť osôb sľub do rúk prezidenta Poľskej republiky. Dňa 3. decembra 2015 však predseda Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) odmietol, aby štyria z týchto sudcov, ktorí zložili sľub, vykonávali svoju funkciu, a to až dovtedy, kým sa nevyjasní otázka platnosti ich zvolenia Sejmom (Dolná komora parlamentu).

53 Nálezom z 3. decembra 2015 (vec K 34/15) Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) rozhodol o návrhu na vyhlásenie viacerých ustanovení zákona o Ústavnom súde z 25. júna 2015 za protiústavné. Tento súd v podstate konštatoval, že v súlade s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy prináleží zvolenie nového sudcu Sejmu (Dolná komora parlamentu) zostavenému v rámci toho volebného obdobia, počas ktorého uplynulo deväťročné funkčné obdobie sudcu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Za týchto okolností dospel okrem iného k záveru, že článok 137 zákona o Ústavnom súde z 25. júna 2015 je v súlade s Ústavou v rozsahu, v akom sa týka sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, ale je protiústavný v rozsahu, v akom sa týka sudcov tohto súdu, ktorých funkčné obdobie uplynulo v decembri 2015.

54 V dôsledku uvedeného Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) konštatoval, že voľba 8. októbra 2015 – ku ktorej došlo počas siedmeho volebného obdobia Sejmu (Dolná komora parlamentu) – troch sudcov, ktorí mali nahradiť sudcov, ktorých funkčné obdobie malo uplynúť 6. novembra 2015, je platná. Okrem toho tento súd zdôraznil, že prezident Poľskej republiky bol povinný umožniť zloženie sľubu týchto troch sudcov, keďže v tejto súvislosti nemá žiadnu diskrečnú právomoc. Naproti tomu uvedený súd zdôraznil, že Sejm (Dolná komora parlamentu) počas siedmeho volebného obdobia nepostupoval správne, keď uskutočnil voľbu dvoch sudcov s cieľom nahradiť sudcov, ktorých funkčné obdobie malo uplynúť v decembri 2015.

55 Nálezom z 9. decembra 2015 (vec K 35/15) Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vyhlásil článok 1 bod 6 novely z 19. novembra 2015 za nezlučiteľný s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy v spojení s jej článkom 7, a to v podstate v rozsahu, v akom článok 137a, ktorý ním bol vložený do zákona o Ústavnom súde z 25. júna 2015, stanovoval – v ôsmom volebnom období Sejmu (Dolná komora parlamentu) – voľbu tých sudcov, ktorí mali nahradiť sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo počas siedmeho volebného obdobia. Naproti tomu tento súd rovnako ako vo svojom náleze z 3. decembra 2015 potvrdil súlad s poľskou Ústavou, pokiaľ ide o článok 137 zákona z 25. júna 2015 o Ústavnom súde ako právny základ pre voľbu troch sudcov nahrádzajúcich sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, uskutočnenú Sejmom (Dolná komora parlamentu) počas siedmeho volebného obdobia. Okrem toho uvedený súd rozhodol, že voľba troch sudcov, ktorí mali nahradiť tých sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015 – t. j. voľba, ktorá sa uskutočnila počas ôsmeho volebného obdobia na základe článku 137a zákona z 25. júna 2015 o Ústavnom súde, vloženého do tohto zákona novelou z 19. novembra 2015 –, by mala za následok to, že počet sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) by sa zvýšil na osemnásť.

56 Napriek týmto dvom nálezom Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) žiadna z troch osôb zvolených 8. októbra 2015 Sejmom (Dolná komora parlamentu) na účely nahradenia sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, nezložila do rúk prezidenta Poľskej republiky sľub a nenastúpila do funkcie na tomto súde.

57 Dňa 12. januára 2016 A. R., vtedajší predseda Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), povolil dvom osobám, ktoré boli zvolené Sejmom (Dolná komora parlamentu) 2. decembra 2015 na účely nahradenia dvoch sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo v decembri 2015, ujať sa funkcie na Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

58 Dňa 19. decembra 2016 uplynulo funkčné obdobie A. R. ako predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

59 Dňa 20. decembra 2016 prezident Poľskej republiky v súlade s článkom 18 uvádzacieho zákona poveril výkonom funkcie predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) sudkyňu J. P. V ten istý deň J. P. povolila H. C., L. M. a M. M., ktorí boli zvolení Sejmom (Dolná komora parlamentu) 2. decembra 2015 na účely nahradenia troch sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, ujať sa funkcie na Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

60 Vzhľadom na úmrtie dvoch sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v júli a decembri 2017 zvolil Sejm (Dolná komora parlamentu) 19. septembra 2017 a 30. januára 2018 dvoch nových sudcov na účely ich nahradenia. Žiadny z nich nebol niektorým z troch sudcov, ktorí boli zvolení 8. októbra 2015 na účely nahradenia sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015.

61 Rozsudkom zo 7. mája 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poľsko (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, body 290 a 291), Európsky súd pre ľudské práva, na ktorý sa obrátila spoločnosť, ktorej ústavná sťažnosť bola zo strany Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zamietnutá, rozhodol, že pri vymenovaní M. M. – t. j. jedného zo sudcov, ktorý zasadal v kolégiu rozhodujúcom o jeho ústavnej sťažnosti – na tento súd, došlo k vážnym nezrovnalostiam, čím bola porušená samotná podstata práva na „súd zriadený zákonom“ zakotveného v článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“). Tento súd dospel k záveru, že sťažovateľka bola tohto práva zbavená, a to z dôvodu účasti M. M. na konaní pred Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

62 V rámci toho, ako Európsky súd pre ľudské práva dospel k tomuto záveru, rozhodol, že došlo k zjavnému porušeniu poľského práva v oblasti menovania sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), a to tak zo strany Sejmu (Dolná komora parlamentu), ako aj zo strany prezidenta Poľskej republiky. Uvedený súd poukázal na to, že 2. decembra 2015 Sejm (Dolná komora parlamentu) počas ôsmeho volebného obdobia zvolil tri osoby do funkcie sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), vrátane M. M., na účely nahradenia troch sudcov, ktorých funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, pričom však už tieto funkcie boli obsadené tromi osobami zvolenými Sejmom (Dolná komora parlamentu) 8. októbra 2015 počas siedmeho volebného obdobia. Okrem toho Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že prezident Poľskej republiky odmietol umožniť zloženie sľubu trom osobám zvoleným 8. októbra 2015, pričom však umožnil zloženie sľubu trom osobám zvoleným 2. decembra 2015 (§ 261 až 270 a 275).

63 Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že takto spáchané porušenie sa týkalo základnej normy poľského práva uplatňujúceho sa na voľbu sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), konkrétne článku 194 ods. 1 poľskej Ústavy, a že toto porušenie bolo natoľko závažné, že ohrozilo legitimitu postupu zvolenia a zasiahlo do samotnej podstaty práva na „súd zriadený zákonom“, ako aj zásady právneho štátu (§ 276 až 287).

Postup vymenovania predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd)

64 Dňa 20. decembra 2016 o 9.30 hod. J. P. bezodkladne po tom, ako bola poverená výkonom funkcie predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), zvolala plenárne zasadnutie na ten istý deň o 13.30 hod. na účely zvolenia kandidátov na funkciu predsedu tohto súdu, ktorí mali byť predložení prezidentovi Poľskej republiky. Jeden zo sudcov požiadal o odloženie plenárneho zasadnutia na neskorší termín, pričom vysvetlil, že vzhľadom na krátkosť lehoty, v ktorej došlo k zvolaniu naň, sa na tomto plenárnom zasadnutí nemôžu zúčastniť všetci sudcovia. J. P tejto žiadosti nevyhovela.

65 Zo štrnástich sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorí tak na plenárnom zasadnutí boli prítomní, len šiesti sudcovia, medzi nimi aj H. C., L. M. a M. M., súhlasili s tým, že sa zúčastnia na voľbe kandidátov na funkciu predsedu uvedeného súdu. Keďže J. P. získala päť hlasov a M. M. získal jeden hlas, títo dvaja boli predložení prezidentovi Poľskej republiky ako kandidáti na túto funkciu.

66 Dňa 21. decembra 2016 prezident Poľskej republiky vymenoval J. P. do funkcie predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

Nálezy Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zo 14. júla 2021 a zo 7. októbra 2021

67 Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vyhlásil 14. júla 2021 a 7. októbra 2021 dva nálezy týkajúce sa nezlučiteľnosti judikatúry Súdneho dvora, ktorá sa týka okrem iného povinnosti Poľskej republiky – vyplývajúcej z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ – zabezpečiť účinnú súdnu ochranu, s poľskou Ústavou (ďalej len „sporné nálezy“).

Nález zo 14. júla 2021

68 Dňa 14. júla 2021 vydal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nález vo veci P 7/20, ktorého odôvodnenie bolo uverejnené 7. októbra 2021 (ďalej len „nález zo 14. júla 2021“).

69 V tomto náleze Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), na ktorý sa obrátil Izba Dyscyplinarna (disciplinárny senát) Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) (ďalej len „disciplinárny senát“), preskúmal otázku zlučiteľnosti predbežných opatrení, ktoré boli uložené Poľskej republike uznesením z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), s poľskou Ústavou, a to konkrétne pokiaľ ide o opatrenie, ktorým bola Poľskej republike uložená povinnosť pozastaviť uplatňovanie tých ustanovení právneho poriadku, ktoré tomuto senátu zverujú právomoc v disciplinárnych veciach týkajúcich sa sudcov.

70 Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) rozhodol, že „vzhľadom na to, že [Súdny dvor] prostredníctvom prijatia predbežných opatrení týkajúcich sa organizácie a právomoci poľských súdov a konania pred týmito súdmi ukladá Poľskej republike ako členskému štátu Európskej únie povinnosti *ultra vires*, článok 4 ods. 3 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 279 ZFEÚ je v rozpore s článkom 2, článkom 7, článkom 8 ods. 1 a článkom 90 ods. 1 v spojení s článkom 4 ods. 1 [poľskej] Ústavy, zásady prednosti a priamej uplatniteľnosti stanovené v článku 91 ods. 1 až 3 [poľskej] Ústavy sa vo vzťahu k nemu neuplatnia“.

71 Pokiaľ ide o účinky nálezu zo 14. júla 2021, Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) konštatoval, že „normy vytvorené… Súdnym dvorom“, ktoré boli prijaté *ultra vires*, sú v rozpore s poľskou Ústavou. Tento súd ďalej uviedol:

„V súlade s článkom 190 ods. 1 [poľskej] Ústavy je tento nález, ktorým sa konštatuje hierarchická nezlučiteľnosť spornej normy s [poľskou] Ústavou, konečný a všeobecne záväzný. Nález Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] je určený všetkým subjektom uplatňujúcim právo [Únie] na území Poľskej republiky. … Nález Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd] má účinky *ex tunc* a má aplikačný charakter. Rozhodnutie, podľa ktorého akt Únie ukladá Poľskej republike povinnosti *ultra vires*, pokiaľ ide o organizáciu a právomoc jej súdov, ako aj konanie pred nimi, má za dôsledok to, že v tejto súvislosti norma, ktorej sa týkajú otázky vnútroštátneho súdu, nemá na území Poľskej republiky žiadne právne účinky. Osobitne platí, že zásada priameho účinku (priamej uplatniteľnosti) a zásada prednosti práva Únie pred vnútroštátnymi zákonmi, t. j. zásady, ktoré sú stanovené v článku 91 ods. 1 až 3 [poľskej] Ústavy, sa neuplatňujú na normatívne právne akty vydané *ultra vires* orgánmi, inštitúciami a organizačnými jednotkami Únie.“

Nález zo 7. októbra 2021

72 Dňa 7. októbra 2021 Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), na ktorý sa obrátil predseda Rady ministrov, zasadajúci v pléne, vydal nález vo veci K 3/21 (ďalej len „rozsudok zo 7. októbra 2021“), ktorého odôvodnenie bolo uverejnené 16. novembra 2022 a ktorého výrok, ktorý bol uverejnený 12. októbra 2021, stanovuje:

„1. Článok 1 prvý a druhý odsek v spojení s článkom 4 ods. 3 ZEÚ… je z dôvodu, že Európska únia, zriadená rovnými a suverénnymi štátmi, vytvárajúca ‚stále užší zväzok medzi národmi Európy‘, ktorej integrácia, založená na práve Európskej únie a jeho výklade [Súdnym dvorom], prechádza do ‚novej etapy‘, v ktorej:

a) a) orgány Európskej únie konajú nad rámec právomocí, ktoré im zverila Poľská republika v Zmluvách,

b) [poľská] Ústava nie je v Poľskej republike normou najvyššej právnej sily, ktorej platnosť a uplatňovanie má prednosť,

c) Poľská republika nemôže fungovať ako suverénny a demokratický štát,

v rozpore s článkom 2, článkom 8 a článkom 90 ods. 1 [poľskej Ústavy].

2. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek [ZEÚ] v rozsahu, v akom na účely zaručenia účinnej súdnej ochrany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, zveruje vnútroštátnym súdom (všeobecným súdom, správnym súdom, vojenským súdom a Sąd Najwyższy [Najvyšší súd] právomoc:

a) odmietnuť uplatniť ustanovenia [poľskej] Ústavy pri prijatí svojho rozhodnutia, je v rozpore s článkom 2, článkom 7, článkom 8 ods. 1, článkom 90 ods. 1 a článkom 178 ods. 1 [poľskej] Ústavy,

b) založiť svoje rozhodnutia na ustanoveniach, ktoré vzhľadom na to, že ich Sejm [Dolná komora parlamentu] zrušil alebo že ich Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vyhlásil za nezlučiteľné s [poľskou] Ústavou, už nie sú platné, je v rozpore s článkom 2, článkom 7, článkom 8 ods. 1, článkom 90 ods. 1, článkom 178 ods. 1 a článkom 190 ods. 1 [poľskej] Ústavy.

3. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek a článok 2 [ZEÚ] v rozsahu, v akom na účely zaručenia účinnej súdnej ochrany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, a zabezpečenia nezávislosti sudcov, zverujú vnútroštátnym súdom (všeobecným súdom, správnym súdom, vojenským súdom a Sąd Najwyższy [Najvyšší súd]) právomoci na účely:

a) preskúmania zákonnosti postupu menovania sudcov vrátane zákonnosti aktu, ktorým prezident Poľskej republiky vymenúva sudcu, sú v rozpore s článkom 2, článkom 8 ods. 1, článkom 90 ods. 1 a článkom 179 v spojení s článkom 144 ods. 3 bodom 17 [poľskej] Ústavy,

b) preskúmania zákonnosti uznesenia, ktorým [KRS] predkladá prezidentovi [Poľskej] republiky návrh na vymenovanie sudcu, sú v rozpore s článkom 2, článkom 8 ods. 1, článkom 90 ods. 1 a článkom 186 ods. 1 [poľskej] Ústavy,

c) rozhodnutia o tom, že v rámci postupu vymenovania sudcu došlo k nezrovnalostiam, a v dôsledku toho odmietnutia priznať postavenie sudcu osobe, ktorá bola do funkcie sudcu vymenovaná v súlade s článkom 179 [poľskej] Ústavy, sú v rozpore s článkom 2, článkom 8 ods. 1, článkom 90 ods. 1 a článkom 179 v spojení s článkom 144 ods. 3 bodom 17 [poľskej] Ústavy.“

Konanie pred podaním žaloby

73 Komisia zaslala 22. decembra 2021 Poľskej republike formálnu výzvu.

74 V tejto výzve Komisia uviedla, že v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) predovšetkým v sporných nálezoch, si Poľská republika nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého odseku ZEÚ zo všeobecných zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, a tiež nerešpektovala záväzný účinok rozsudkov Súdneho dvora. Komisia tiež konštatovala, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nespĺňa požiadavku nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom a že aj v tejto súvislosti si uvedený členský štát nesplnil povinnosť, ktorá mu vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

75 Poľská republika vo svojej odpovedi z 18. februára 2022 namietala proti výhradám Komisie.

76 Listom z 15. júla 2022 zaslala Komisia Poľskej republike odôvodnené stanovisko, v ktorom uviedla, že Poľská republika:

– si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), a to predovšetkým v sporných nálezoch, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ,

– si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), predovšetkým v sporných nálezoch, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo všeobecných zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie a zo zásady záväzného účinku rozsudkov Súdneho dvora,

– si vzhľadom na to, že z dôvodu nezrovnalostí, ku ktorým došlo v rámci postupov vymenovania troch sudcov v decembri 2015 a jeho predsedníčky v decembri 2016, Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) prestal spĺňať požiadavky na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

77 Poľská republika vo svojej odpovedi zo 14. septembra 2022 uviedla, že všetky tieto výhrady sú nedôvodné.

78 Za týchto okolností Komisia rozhodla podať túto žalobu.

Konanie na Súdnom dvore

79 Rozhodnutiami predsedu Súdneho dvora z 23. októbra 2023 a zo 7. novembra 2023 bolo Belgickému kráľovstvu a Holandskému kráľovstvu povolené, aby vstúpili do konania ako vedľajší účastníci konania na podporu návrhov Komisie.

O žalobe

80 Žaloba Komisie obsahuje tri výhrady.

81 V prvej a druhej výhrade Komisia tvrdí, že sporné rozsudky porušujú povinnosti, ktoré Poľskej republike vyplývajú jednak z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a jednak zo zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady záväznosti rozsudkov Súdneho dvora. Tretia výhrada je založená na porušení článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ z dôvodu nezrovnalostí, ku ktorým došlo v rámci postupov vymenovania troch sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v decembri 2015 a predsedníčky tohto súdu v decembri 2016.

82 Poľská republika vo svojom vyjadrení k žalobe navrhla, aby Súdny dvor zamietol žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu. Vo svojej duplike však tento členský štát výslovne vzal uvedené vyjadrenie k žalobe späť a v plnom rozsahu uznal výhrady vznesené Komisiou, pričom zdôraznil, že s tvrdeniami tejto inštitúcie súhlasí.

83 Za týchto okolností možno skutkový stav, na ktorom sa zakladá nesplnenie povinnosti vytýkané v tejto žalobe, považovať za preukázaný [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. decembra 2023, Komisia/Maďarsko (Zber komunálnych odpadových vôd), C-587/22, EU:C:2023:963, bod 27].

84 Súdnemu dvoru však prináleží, aby určil, či vytýkané nesplnenie povinnosti existuje alebo nie, a to aj v prípade, že dotknutý štát toto nesplnenie povinnosti nepopiera resp. prestal popierať (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. januára 2014, Komisia/Španielsko, C-67/12, EU:C:2014:5, bod 30, ako aj zo 14. septembra 2017, Komisia/Grécko, C-320/15, EU:C:2017:678, bod 21).

O prvej výhrade

Argumentácia účastníkov konania

85 Vo svojej prvej výhrade, ktorá sa skladá z dvoch častí, Komisia tvrdí, že Poľská republika si nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, t. j. povinnosť zabezpečiť účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie. Toto nesplnenie povinnosti je dôsledkom výkladu poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v obidvoch sporných nálezoch.

86 Na podporu prvej časti svojej prvej výhrady Komisia tvrdí, že nález zo 7. októbra 2021 je v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ.

87 Podľa tejto inštitúcie z bodov 2 a 3 výroku tohto nálezu vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) odmietol výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, obsiahnutý v judikatúre Súdneho dvora, predovšetkým v judikatúre vyplývajúcej z rozsudkov z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153), a zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798).

88 Z tejto judikatúry vyplýva, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bráni obmedzeniu a *a fortiori* zrušeniu súdneho preskúmania takých uznesení, aké prijala KRS v rámci postupov vymenovania sudcov na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd). Z tejto judikatúry vyplýva aj to, že overenie zákonnosti

týchto postupov vymenovania je neoddeliteľnou súčasťou požiadavky stanovenej právom Únie, ktorú predstavuje „súd zriadený zákonom“, a teda pri posudzovaní zákonnosti súdneho rozhodnutia sú vnútroštátne súdy oprávnené overiť zákonnosť postupu vymenovania sudcu, ktorý vydal napadnuté rozhodnutie.

89 V prvom rade pritom Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v bode 2 písm. b) a v bode 3 písm. b) výroku, ako aj v bodoch 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 a 8.5 odôvodnenia nálezu zo 7. októbra 2021 rozhodol, že účinky vyplývajúce z uplatňovania článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ – ako ho vyložil Súdny dvor v rozsudku z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153) – zo strany vnútroštátnych súdov sú nezlučiteľné s článkami 2 a 7, s článkom 8 ods. 1, článkom 90 ods. 1, článkom 178 ods. 1, článkom 186 ods. 1 a článkom 190 ods. 1 poľskej Ústavy. Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) podľa názoru Komisie založil svoje závery na svojom vlastnom výklade článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, pričom nezohľadnil výklad Súdneho dvora, a odmietol z tohto ustanovenia vyplývajúcu právomoc vnútroštátnych súdov po prvé rozhodovať spory na základe vnútroštátnych ustanovení, ktoré už nie sú platné z dôvodu, že ich vnútroštátny zákonodarca zrušil alebo že ich Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vyhlásil za protiústavné, a tiež po druhé posudzovať zákonnosť uznesenia KRS, ktorým sa prezidentovi Poľskej republiky navrhuje vymenovať kandidátov, ktorí sú v ňom uvedení, do funkcií sudcov.

90 V druhom rade Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v bode 3 písm. a) a c) výroku nálezu zo 7. októbra 2021 rozhodol, že právomoc vnútroštátnych súdov – ako táto vyplýva z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ – preskúmavať zákonnosť postupu vymenovania sudcu, rozhodovať o pochybeniach v rámci postupu vymenovania sudcu a vyhlásiť rozhodnutie vydané sudcom, ktorý bol vymenovaný v rámci takéhoto postupu, za neplatné, je v rozpore s článkom 2, článkom 8 ods. 1, článkom 90 ods. 1 a článkom 179 v spojení s článkom 144 ods. 3 bodom 17 poľskej Ústavy.

91 V tejto súvislosti z bodov 6. 4 a 8.4 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) konštatoval nesúlad s poľskou Ústavou, pokiaľ ide o výklad článku 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, podaný Súdnym dvorom v rozsudku zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798), podľa ktorého sú vnútroštátne súdy na základe tohto ustanovenia oprávnené v osobitných prípadoch overovať zákonnosť postupu vymenovania sudcu z hľadiska požiadaviek, ktoré vyplývajú z tohto ustanovenia.

92 Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) aj v tomto prípade vychádzal zo svojho vlastného výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, pričom nezohľadnil judikatúru Súdneho dvora. Tento súd vo všeobecnosti spochybňuje možnosť vnútroštátnych súdov overovať na základe článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ zákonnosť postupu vymenovania sudcu s cieľom zabezpečiť účinnú súdnu ochranu. To, že je takáto možnosť vo všeobecnosti vylúčená, je pritom podľa názoru Komisie nezlučiteľné s požiadavkou na „súd zriadený zákonom“ v zmysle práva Únie, ktorá je založená konkrétne na posúdení zákonnosti postupu vymenovania sudcov a ktorej výklad bol podaný okrem iného v rozsudkoch z 26. marca 2020, Preskúmanie Simpson/Rada a HG/Komisia (C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232), a zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) C-487/19, EU:C:2021:798).

93 Na podporu druhej časti svojej prvej výhrady Komisia tvrdí, že nález zo 14. júla 2021 je v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ.

94 V tomto náleze Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) konštatoval, že predbežné opatrenia nariadené Súdnym dvorom na základe článku 279 ZFEÚ môžu v súlade so zásadou lojálnej spolupráce upravenou v článku 4 ods. 3 ZEÚ orgány členského štátu, predovšetkým súdy, priamo uplatňovať iba v tom prípade, že sa na tieto opatrenia vzťahuje „zásada prenesenia právomocí na Úniu“ a tieto opatrenia rešpektujú ústavnú identitu členského štátu, ako aj zásady subsidiarity a proporcionality.

95 V prejednávanej veci pritom Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) uviedol, že predbežné opatrenia týkajúce sa organizácie a fungovania poľských súdov a konania pred nimi, obsiahnuté v uznesení z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), boli prijaté *ultra vires*, keďže Zmluvy nezverujú Únii právomoc, pokiaľ ide o organizáciu a právomoci poľských súdov, ako aj konanie pred týmito súdmi, pričom ide o právomoc, v ktorej sa odráža ústavná identita Poľskej republiky.

96 Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) ďalej uviedol, že tieto predbežné opatrenia porušujú zásady subsidiarity a proporcionality, pretože neprimerane zasahujú do organizácie poľskej súdnej moci tým, že zbavujú sudcov disciplinárneho senátu možnosti rozhodovať v disciplinárnych veciach, čo je v rozpore so zásadou nezávislosti sudcov.

97 Komisia usudzuje, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zjavne porušil právo na účinnú súdnu ochranu zakotvené v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, keď konštatoval, že Súdny dvor rozhodol *ultra vires*, a tým spochybnil právomoc Súdneho dvora nariadiť predbežné opatrenia podľa článku 279 ZFEÚ v prípade, že sa tieto opatrenia ukážu ako nevyhnutné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Výklad poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), bráni podľa názoru Komisie uznaniu záväzného účinku takýchto predbežných opatrení nariadených Súdnym dvorom, čo predstavuje zjavné porušenie požiadaviek stanovených v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor.

98 Argumentáciu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), v zmysle ktorej je dôvodom na nerešpektovanie takého výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ktorý podal Súdny dvor, a predbežných opatrení prijatých Súdnym dvorom na zabezpečenie uplatňovania tohto ustanovenia, cieľ spočívajúci v zachovaní nezávislosti poľských sudcov, treba podľa názoru Komisie odmietnuť. Ako totiž vysvetlil Súdny dvor v uznesení z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), cieľom predbežných opatrení navrhovaných Komisiou bolo práve zachovať nezávislosť sudcov poľských súdov, a nie ju oslabiť.

99 Poľská republika usudzuje, že prvá výhrada je dôvodná.

Posúdenie Súdnym dvorom

100 Pred pristúpením k preskúmaniu prvej výhrady treba pripomenúť, že povinnosť členských štátov dodržiavať ustanovenia Zmlúv platí pre všetky orgány týchto štátov, vrátane, v rámci príslušných právomocí, všetkých súdnych orgánov. Nesplnenie povinnosti členským štátom môže byť teda v zásade konštatované na základe článku 258 ZFEÚ bez ohľadu na orgán tohto štátu, ktorého konanie alebo nečinnosť zakladá konštatované nesplnenie povinnosti, aj keď ide o inštitúciu, ktorá je ústavne nezávislá [pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. októbra 2018, Komisia/Francúzsko (Zrážková daň z hnuteľného majetku), C-416/17, EU:C:2018:811, body 106 a 107, ako aj citovanú judikatúru].

101 Za týchto okolností môže byť judikatúra ústavného súdu členského štátu predmetom žaloby o nesplnenie povinnosti v prípade, že je spôsobilá predstavovať nesplnenie povinností, ktoré tomuto členskému štátu vyplývajú z práva Únie, zo strany tohto členského štátu.

– *O prvej časti prvej výhrady*

102 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že hoci organizácia súdnictva v členských štátoch, najmä zriadenie, zloženie, právomoci a fungovanie vnútroštátnych súdov, patria do právomoci týchto štátov, pri výkone tejto právomoci sú členské štáty povinné dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie, a predovšetkým z článkov 2 a 19 ZEÚ [pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. apríla 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 48, ako aj z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 63 a citovanú judikatúru].

103 Konkrétne platí, že členské štáty musia dbať na to, aby normy, ktoré stanovia na základe uvedenej právomoci, neporušovali požiadavky vyplývajúce z článkov 2 a 19 ZEÚ, a ani neohrozovali ich účinné uplatňovanie.

104 Je to tak najmä v prípade vnútroštátnych noriem týkajúcich sa hmotnoprávnych podmienok a procesných pravidiel, ktoré upravujú prijímanie rozhodnutí o vymenovaní sudcov, a prípadne noriem týkajúcich sa súdneho preskúmania, ktoré sa uplatňuje v súvislosti s týmito postupmi vymenovania [pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 68, ako aj citovanú judikatúru].

105 Pokiaľ ide o povinnosti vyplývajúce z článku 19 ods. 1 ZEÚ, toto ustanovenie, ktoré konkretizuje hodnotu právneho štátu uvedenú v článku 2 ZEÚ, zveruje vnútroštátnym súdom a Súdnemu dvoru úlohu zaručiť plné uplatňovanie práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako aj účinnú súdnu ochranu práv, ktorá jednotlivcom z tohto práva vyplýva [rozsudky z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 217, ako aj z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 39].

106 Zásada účinnej súdnej ochrany práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva Únie, t. j. zásada, na ktorú sa odvoláva článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorá vychádza z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty. Takáto súdna ochrana je tiež zakotvená v článkoch 6 a 13 EDĽP, ktorých podstata zodpovedá článku 47 Charty. Toto ustanovenie Charty sa teda musí náležite zohľadniť na účely výkladu uvedeného článku 19 ods. 1 druhého pododseku [pozri v tomto zmysle rozsudky z 29. marca 2022, Geting Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, bod 89, ako aj z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 69 a citovanú judikatúru].

107 Na to, aby bola táto účinná súdna ochrana zaručená, musí každý členský štát na základe článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ zabezpečiť, aby orgány, ktoré majú ako „súdny orgán“ v zmysle vymedzenom právom Únie rozhodovať o otázkach uplatňovania alebo výkladu tohto práva, a ktoré tak patria do jeho systému opravných prostriedkov v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, spĺňali požiadavky, ktoré si vyžaduje účinná súdna ochrana a medzi ktoré patria predovšetkým záruky prístupu k nezávislému a nestrannému súdu zriadenému zákonom, ako to potvrdzuje článok 47 druhý odsek Charty [pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034,

body 220 a 221; z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 40, a z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, body 70 a 71, ako aj citovanú judikatúru].

108 Osobitne treba zdôrazniť, že požiadavky nezávislosti a nestrannosti súdov patria do podstaty práva na účinnú súdnu ochranu a na spravodlivý proces, ktoré má zásadný význam ako záruka ochrany všetkých práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, a zachovania hodnôt spoločných pre členské štáty, uvedených v článku 2 ZEÚ, najmä hodnoty právneho štátu. Tieto požiadavky stanovené predovšetkým v článku 19 ZEÚ tak konkretizujú jednu zo základných hodnôt Únie a členských štátov zakotvených v článku 2 ZEÚ, ktoré definujú samotnú identitu Únie ako spoločného právneho poriadku a ktorú musia dodržiavať tak Únia, ako aj členské štáty (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. marca 2020, Preskúmanie Simpson/Rada a HG/Komisia, C-542/18 RX–II a C-543/18 RX–II, EU:C:2020:232, bod 71; z 29. marca 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, bod 94, ako aj z 29. júla 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, body 46 a 47).

109 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že Súdnemu dvoru prináleží, aby v rámci úlohy, ktorú mu zveruje článok 19 ods. 1 prvý pododsek ZEÚ, zabezpečil dodržiavanie práva pri výklade a uplatňovaní Zmlúv.

110 Ako vyplýva z ustálenej judikatúry, keďže Súdny dvor má výlučnú právomoc poskytnúť konečný a záväzný výklad práva Únie, jemu prináleží spresniť požiadavky vyplývajúce z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, pokiaľ ide o kritériá nezávislosti, nestrannosti a zriadenia súdov zákonom. Na zabezpečenie jednotného uplatňovania práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako to vyžaduje článok 19 ods. 1 ZEÚ, tieto požiadavky nemôžu závisieť od výkladu ustanovení vnútroštátneho práva ani od výkladu ustanovení práva Únie zo strany vnútroštátneho súdu, nezodpovedajúcemu výkladu Súdneho dvora [pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov) (C-204/21, EU:C:2023:442, bod 79 a citovaná judikatúra].

111 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že prejudiciálne konanie upravené v článku 267 ZFEÚ zavádza dialóg medzi súdmi medzi Súdnym dvorom a súdmi členských štátov, ktorého cieľom je práve zabezpečiť jednotný výklad práva Únie a umožniť tak zabezpečiť jeho koherenciu, plný účinok a autonómiu, a napokon aj špecifický charakter práva vytvoreného Zmluvami [pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov), C-791/19, EU:C:2021:596, bod 222 a citovanú judikatúru].

112 Vnútroštátny súd má teda uplatniť práve tento postup v prípade, že má pochybnosti o zlučiteľnosti svojho vnútroštátneho práva s ustanovením práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad tohto ustanovenia.

113 Pokiaľ ide o overenie dodržiavania požiadaviek vyplývajúcich z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, je nesporné, že toto ustanovenie ukladá členským štátom jasnú a presnú povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorá nie je spojená so žiadnou podmienkou, pokiaľ ide o nezávislosť charakteristickú pre súdy, ktoré majú vykladať a uplatňovať právo Únie [rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie), C-824/18, EU:C:2021:153, bod 146].

114 Vnútroštátne súdy, ktoré sú v rámci svojich právomocí poverené uplatňovaním práva Únie, sú preto povinné zabezpečiť plný účinok požiadaviek tohto práva, a teda aj tohto článku 19 ods. 1 druhého pododseku, a to tak, že v prípade potreby z dôvodu priameho účinku tohto ustanovenia ponechajú neuplatnené akékoľvek vnútroštátne ustanovenie, ktoré je s týmto ustanovením v rozpore (pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, bod 61, a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 252, ako aj citovanú judikatúru).

115 V prípade preukázaného porušenia článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ tak zásada prednosti práva Únie vyžaduje, aby vnútroštátne súdy, ktoré sú v rámci svojich právomocí poverené uplatňovať právo Únie, ponechali z vlastnej iniciatívy neuplatnené vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú v rozpore s týmto článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ, bez ohľadu na to, či je ich tvorcom zákonodarný orgán alebo Ústavný súd, pričom nemusia podať návrh alebo čakať na to, aby boli uvedené ustanovenia najprv zrušené zo strany zákonodarného orgánu alebo prostredníctvom akéhokoľvek iného ústavného postupu [pozri v tomto zmysle rozsudky z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 251, ako aj z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 53 a citovanú judikatúru].

116 Dodržiavanie tejto povinnosti plne uplatňovať všetky ustanovenia práva Únie s priamym účinkom sa musí považovať za nevyhnutné na zaručenie plného uplatňovania práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako to vyžaduje článok 19 ods. 1 ZEÚ [rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 54].

117 V dôsledku uvedeného platí, že akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho právneho poriadku alebo akákoľvek legislatívna, administratívna alebo súdna prax, ktoré majú za následok oslabenie účinnosti práva Únie tým, že príslušnému súdu, ktorý uplatňuje toto právo, nepriznávajú ani vo chvíli tohto uplatnenia právomoc, aby urobil všetko, čo je nevyhnutné na to, aby ponechal neuplatnené tie ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú prípadne prekážkou plnej účinnosti priamo uplatniteľných noriem práva Únie, je nezlučiteľné s požiadavkami, ktoré súvisia so samotnou povahou práva Únie [rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 272, ako aj citovaná judikatúra].

118 Práve preto Súdny dvor v rozsudku z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153), rozhodujúc o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý sa týkal výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, v rámci odvolania podaného kandidátmi na miesta sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) proti uzneseniam KRS, v bodoch 128, 136 a 139 tohto rozsudku v podstate rozhodol, že toto ustanovenie bráni vnútroštátnym legislatívnym zmenám, na základe ktorých dôjde k zbaveniu účinnosti, a následne úplnému zrušeniu súdneho preskúmania uznesení prijatých orgánom takejto povahy v rámci postupov vymenovania sudcov. Súdny dvor konštatoval, že ak takýto orgán neposkytuje dostatočné záruky nezávislosti, existencia súdneho prostriedku nápravy, ktorý majú k dispozícii neúspešní kandidáti, nech už by aj bola obmedzená na overenie toho, že nedošlo k prekročeniu alebo zneužitiu právomoci, nesprávnemu právnemu posúdeniu alebo zjavne nesprávnemu posúdenia, sa javí ako nevyhnutná na to, aby bol postup vymenovania sudcov chránený pred priamymi alebo nepriamymi vplyvmi.

119 Súdny dvor v uvedenom rozsudku ďalej spresnil požiadavky vyplývajúce zo zásady prednosti, ktoré sa vzťahujú na vnútroštátny súd v prípade, že vnútroštátny zákonodarca neurčí súd – iný, než vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania –, ktorý by spĺňal požiadavky na nezávislosť vyplývajúce z práva Únie a ktorý by mal v nadväznosti na to, ako mu Súdny dvor poskytne odpoveď otázky, ktoré mu vnútroštátny súd položil, rozhodnúť v sporoch, ktoré boli predložené tomuto súdu. Súdny dvor tak v bode 149 tohto rozsudku konštatoval, že za okolností tejto veci platí, že jediný účinný spôsob, ako vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, môže napraviť porušenia článku 267 ZFEÚ a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ – ktoré sú dôsledkom prijatia predmetného vnútroštátneho zákona, na základe ktorého bol tento súd v podstate zbavený akejkoľvek účinnej právomoci meritórne rozhodnúť v týchto sporoch prostredníctvom preskúmania uznesení KRS – spočíva v tom, že tento súd bude naďalej vykonávať súdnu právomoc, na základe ktorej sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania na základe dovtedy platných vnútroštátnych noriem

120 Navyše v bodoch 154, 155 a 161 rozsudku zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798), Súdny dvor spresnil povinnosti vnútroštátneho súdu, ktorý podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania, v prípade, že tento súd dospeje k záveru, že zo všetkých podmienok a okolností, za akých boli uskutočnené postupy vymenovania vnútroštátneho sudcu, vyplýva, že k tomuto vymenovaniu došlo v zjavnom rozpore so základnými normami, ktoré patria do rámca zriadenia a fungovania dotknutého súdneho systému, a že integrita výsledku, ku ktorému uvedený postup dospel, je ohrozená tým, že u osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvoláva oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť dotknutého sudcu. V takomto prípade z požiadaviek stanovených v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ a zo zásady prednosti práva Únie vyplýva, že tento vnútroštátny súd musí predmetné rozhodnutie vydané týmto súdom považovať za neplatné, pokiaľ je s ohľadom na predmetnú procesnú situáciu takýto dôsledok nevyhnutný na zabezpečenie prednosti práva Únie, pričom tomu nemôže brániť žiadne ustanovenie vnútroštátneho práva.

121 V prejednávanej veci z nálezu zo 7. októbra 2021 vyplýva, že výklad poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v tomto náleze, bráni tomu, aby požiadavky vyplývajúce z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor v rozsudkoch uvedených konkrétne v bodoch 118 až 120 tohto rozsudku, mohli v Poľsku vyvolávať svoje účinky a zabezpečiť plnú účinnosť tohto ustanovenia.

122 Po prvé totiž, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 50 svojich návrhov, z bodu 2 písm. b) a bodu 3 písm. b) výroku, ako aj z bodov 6.2, 6.4, 6.5, 8.3 a 8.5 odôvodnenia nálezu zo 7. októbra 2021 vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) odmieta účinky, ktoré pre vnútroštátne súdy vyplývajú z uplatnenia článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor, keď sa na základe tohto nálezu vo všeobecnosti zrušuje právomoc vnútroštátnych súdov preskúmavať zákonnosť uznesení KRS, ktorými sa navrhuje vymenovanie kandidátov na funkcie sudcov.

123 Po druhé, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 51 svojich návrhov, z bodu 3 písm. a) a c) výroku, ako aj z bodov 6.4 a 8.4 odôvodnenia nálezu zo 7. októbra 2021 vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vo všeobecnosti vylučuje právomoc vnútroštátnych súdov – vyplývajúcu z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ – preskúmavať v rámci svojej právomoci zákonnosť postupov vymenovania sudcov, vrátane aktov vymenovania, na účely toho,

aby sa rozhodlo o nezrovnalostiach v rámci postupu vymenovania sudcu, a v dôsledku toho aby sa rozhodnutie vydané sudcom, ktorý bol vymenovaný v rámci takéhoto postupu, vyhlásilo za neplatné, pokiaľ je takýto dôsledok nevyhnutný vzhľadom na predmetnú procesnú situáciu.

124 Súdny dvor už pritom rozhodol, že plnenie úloh, ktoré sú vnútroštátnemu súdu zverené Zmluvami, a dodržiavanie povinností, ktoré mu vyplývajú zo Zmlúv, keď zabezpečuje účinok takého ustanovenia, akým je článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, mu nemôže byť z povahy veci zakázané [rozsudok z 13. júla 2023, YP a i. (Zbavenie imunity a pozastavenie výkonu funkcie sudcu), C-615/20 a C-671/20, EU:C:2023:562, bod 85, ako aj citovaná judikatúra].

125 Nález zo 7. októbra 2021 je teda prekážkou toho, aby poľské súdy mohli v rámci svojich právomocí uplatniť článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor predovšetkým v rozsudkoch uvedených v bodoch 118 až 120 tohto rozsudku, a vykonať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie rešpektovania práva dotknutých osôb podliehajúcich súdnej právomoci na účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie. Nález zo 7. októbra 2021 je preto, ako vyplýva predovšetkým z úvah uvedených v bodoch 103, 104, 107, 110, 117 a 119 tohto rozsudku, zjavne nezlučiteľný s požiadavkami vyplývajúcimi z tohto ustanovenia, ako ho vykladá Súdny dvor v rámci svojej výlučnej právomoci poskytnúť konečný a záväzný výklad práva Únie.

126 Z uvedeného vyplýva, že Poľská republika si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v náleze zo 7. októbra 2021, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

127 Prvej časti prvej výhrady Komisie tak treba vyhovieť.

– *O druhej časti prvej výhrady*

128 Druhá časť prvej výhrady sa týka nálezu zo 14. júla 2021, ktorým Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) spochybnil priame uplatnenie predbežných opatrení, ktoré uložil Súdny dvor na základe článku 279 ZFEÚ v uznesení z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277).

129 V súlade s úvahami uvedenými predovšetkým v bodoch 102 až 104, 107, 109 a 110 tohto rozsudku platí, že preskúmanie toho, či členské štáty rešpektujú požiadavky vyplývajúce z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor, patrí v plnom rozsahu do právomoci Súdneho dvora, predovšetkým v prípade, že rozhoduje o žalobe o nesplnenie povinnosti podanej Komisiou na základe článku 258 ZFEÚ [pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 62, ako aj citovanú judikatúru].

130 S cieľom zaručiť plnú účinnosť konečného rozhodnutia, ktoré má byť vydané, a zabrániť medzere v právnej ochrane poskytovanej Súdnym dvorom, ako aj zabezpečiť účinné uplatňovanie práva Únie, ktoré je neoddeliteľne spojené s hodnotou právneho štátu zakotvenou v článku 2 ZEÚ a na ktorej je založená Únia, článok 279 ZFEÚ priznáva Súdnemu dvoru právomoc nariadiť – na návrh účastníka konania predložený v rámci konania o nariadení predbežného opatrenia – akékoľvek predbežné opatrenie, ktoré považuje za nevyhnutné (pozri v tomto zmysle uznesenie z 20. novembra 2017, Komisia/Poľsko, C-441/17 R, EU:C:2017:877, body 94, 97 a 102).

131 V dôsledku uvedeného platí, že vnútroštátne ustanovenia upravujúce organizáciu súdnictva môžu byť v kontexte žaloby o nesplnenie povinnosti predmetom nielen preskúmania z hľadiska článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ale aj predbežných opatrení nariadených Súdnym dvorom, na základe ktorých má dôjsť konkrétne k pozastaveniu uplatňovania uvedených ustanovení (pozri v tomto zmysle uznesenie podpredsedníčky Súdneho dvora zo 14. júla 2021, Komisia/Poľsko, C-204/21 R, EU:C:2021:593, bod 54).

132 V tejto súvislosti z článku 160 ods. 3 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora vyplýva, že predbežné opatrenie môže sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení nariadiť vtedy, ak je preukázané, že jeho nariadenie je na prvý pohľad skutkovo a právne odôvodnené (*fumus boni iuris*) a že je naliehavé v tom zmysle, že na účely zabránenia vážnej a nenapraviteľnej ujme na záujmoch navrhovateľa alebo na účely zabezpečenia rešpektovania iných predbežných opatrení, ktoré už predtým boli nariadené, je nevyhnutné, aby bolo vydané a malo účinky už pred rozhodnutím vo veci samej, pričom sudca rozhodujúci o nariadení predbežných opatrení v prípade potreby pristúpi k zváženiu dotknutých záujmov (pozri v tomto zmysle uznesenia z 20. novembra 2017, Komisia/Poľsko, C-441/17 R, EU:C:2017:877, body 99 a 104, ako aj zo 17. decembra 2018, Komisia/Poľsko, C-619/18 R, EU:C:2018:1021, bod 29).

133 Plná účinnosť práva Únie by však bola spochybnená, ak by ustanovenie vnútroštátneho práva mohlo byť prekážkou uznaniu záväzného účinku predbežných opatrení nariadených Súdnym dvorom na základe článku 279 ZFEÚ a v dôsledku toho by mohlo vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o spore, ktorý sa spravuje právom Únie, brániť v tom, aby postupoval v zmysle týchto predbežných opatrení, predovšetkým s cieľom zabezpečiť plnú účinnosť – budúceho – rozhodnutia Súdneho dvora o existencii práv namietaných na základe práva Únie.

134 Súdny dvor v uznesení z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), nariadil na základe článku 279 ZFEÚ pozastavenie uplatňovania – až do vyhlásenia rozsudku, ktorým sa skončí konanie vo veci Komisia/Poľsko (C-791/19) – ustanovení poľského právneho poriadku, ktorými sa disciplinárnemu senátu priznáva právomoc rozhodovať tak v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní v disciplinárnych veciach týkajúcich sa sudcov. Okrem toho Súdny dvor v tomto uznesení nariadil Poľskej republike, aby sa až do vyhlásenia tohto rozsudku veci začaté pred disciplinárnym senátom nepredkladali rozhodovaciemu zloženiu, ktoré nespĺňa požiadavky nezávislosti vymedzené najmä v rozsudku z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982).

135 V bode 77 uvedeného uznesenia Súdny dvor v podstate uviedol, že na prvý pohľad nemožno vylúčiť, že vnútroštátne ustanovenia, ktorých pozastavenie účinnosti Komisia navrhuje, sú v rozpore s povinnosťou, ktorá pre Poľskú republiku vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, t. j. povinnosťou zabezpečiť, aby rozhodnutia vydané v disciplinárnych konaniach týkajúcich sa sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) a všeobecných súdov boli preskúmavané orgánom, ktorý spĺňa požiadavky neoddeliteľne späté s účinnou súdnou ochranou, vrátane požiadavky nezávislosti.

136 Súdny dvor v bode 78 tohto uznesenia dospel k záveru, že vzhľadom na skutkové okolnosti oznámené Komisiou, ako aj na výkladové pomôcky poskytnuté najmä v rozsudku z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) (C-619/18, EU:C:2019:531), a v rozsudku z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982), sa tvrdenia tejto inštitúcie uvádzané v rámci druhej

výhrady prvého žalobného dôvodu žaloby o nesplnenie povinnosti vo veci Komisia/Poľsko (C-791/19), ktoré boli základom návrhu na nariadenie predbežných opatrení, ktorý viedol k prijatiu tohto uznesenia, zdajú byť na prvý pohľad dôvodné.

137 Ako vyplýva z bodu 53 uznesenia z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), druhá výhrada prvého žalobného dôvodu v rámci tejto žaloby o nesplnenie povinnosti bola založená na porušení článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, keďže Poľská republika nezaručila nezávislosť a nestrannosť disciplinárneho senátu.

138 Predbežné opatrenia Súdneho dvora nariadené v tomto uznesení tak mali za cieľ zabezpečiť plnú účinnosť budúceho rozsudku, ktorým bude ukončené konanie o žalobe o nesplnenie povinnosti vo veci Komisia/Poľsko (C-791/19), umožňujúc pritom zabrániť medzere v právnej ochrane poskytovanej Súdnym dvorom na základe článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

139 V prejednávanej veci Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v náleze zo 14. júla 2021 rozhodol, že predbežné opatrenia nariadené Súdnym dvorom v uznesení z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), boli prijaté *ultra vires*, pretože Zmluvy nezverujú Únii právomoc, pokiaľ ide o organizáciu a právomoci poľských súdov, a tiež konanie pred týmito súdmi. V zmysle tohto nálezu sú tieto opatrenia nezlučiteľné so záväznosťou *erga omnes* a právoplatnosťou nálezov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), vyplývajúcimi z článku 190 ods. 1 poľskej Ústavy.

140 Z tohto nálezu teda vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) spochybnil samotnú zásadu povinnosti Poľskej republiky rešpektovať povinnosti, ktoré jej v oblasti organizácie súdnictva vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, t. j. povinnosti konštatovanej okrem iného v bodoch 102 až 104 tohto rozsudku. Uvedeným nálezom tento súd predovšetkým vo všeobecnosti a v zjavnom rozpore s tým, čo bolo konštatované v bodoch 130 až 132 tohto rozsudku, odmietol uznať právomoc Súdneho dvora nariadiť na základe článku 279 ZFEÚ predbežné opatrenia na ochranu práva na účinnú súdnu ochranu pred nezávislým súdom v Poľsku, ktoré je stanovené v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ.

141 Za týchto okolností treba konštatovať, že Poľská republika si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v náleze zo 14. júla 2021, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

142 Z uvedeného vyplýva, že aj druhá časť prvej výhrady Komisie je dôvodná a že tejto výhrade preto treba vyhovieť v celom rozsahu.

O druhej výhrade

Argumentácia účastníkov konania

143 Vo svojej druhej výhrade, ktorá sa skladá z dvoch častí, Komisia tvrdí, že Poľská republika si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady záväznosti rozsudkov Súdneho dvora. Toto nesplnenie povinnosti vyplýva z toho, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v sporných nálezoch podal taký výklad poľskej Ústavy, ktorý mal za dôsledok jednostranné odmietnutie zásady prednosti a účinnosti základných ustanovení Zmlúv, akými sú článok 2, článok 4 ods. 3, článok 19 ods. 1 ZEÚ, ako aj článok 279 ZFEÚ, a nariadil všetkým poľským orgánom, aby tieto ustanovenia

neuplatňovali. Z tohto dôvodu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) podľa názoru Komisie bráni vnútroštátnym orgánom účinne uplatňovať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a vyhovieť predbežným opatreniam uloženým Súdnym dvorom.

144 V rámci prvej časti svojej druhej výhrady Komisia poznamenáva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v náleze zo 7. októbra 2021 rozhodol, že článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako ich vykladá Súdny dvor najmä v rozsudkoch z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153), a zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798), sú nezlučiteľné s poľskou Ústavou. Okrem toho Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) s poukázaním na to, že v súlade s článkom 190 ods. 1 poľskej Ústavy sú jeho nálezy záväzné *erga omnes* a konečné, v náleze zo 7. októbra 2021 zakázal všetkým poľským orgánom verejnej moci, predovšetkým súdom, uplatňovať tieto normy Zmluvy o EÚ, tak ako ich vykladá Súdny dvor.

145 Osobitným dôsledkom nálezu zo 7. októbra 2021 je zákaz poľských súdov zabezpečiť, aby článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako ho vyložil Súdny dvor v rozsudku z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153), plne vyvolával svoje účinky, keďže Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) uviedol, že takýto výklad je nezlučiteľný s článkom 8 ods. 1 poľskej Ústavy, keďže v zmysle uvedeného výkladu tento článok 19 ods. 1 druhý pododsek vyžaduje, aby uznesenia KRS, ktorými sa navrhuje vymenovanie kandidátov na funkcie sudcov na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), mohli byť predmetom súdneho preskúmania.

146 Okrem toho sú poľské súdy povinné zdržať sa zabezpečovania účinnosti judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa právomoci vnútroštátnych súdov v oblasti preskúmania toho, či súd spĺňa požiadavku na nezávislý súd zriadený zákonom, vyplývajúcu z práva Únie, pokiaľ toto preskúmanie znamená, že treba posúdiť postup vymenovania sudcu.

147 V tejto súvislosti predovšetkým z bodov 8.3 až 8.6 odôvodnenia nálezu zo 7. októbra 2021 vyplýva, že taký výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ zo strany Súdneho dvora, ktorý príslušným vnútroštátnym súdom umožňuje, aby vykonávali účinné súdne preskúmanie uznesení KRS a na tomto základe v prípade potreby ponechali vnútroštátne ustanovenia a judikatúru Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) neuplatnené, a tiež aby posudzovali zákonnosť postupu vymenovania sudcu, s cieľom zachovať práva účastníkov konania na účinnú súdnu ochranu, bol zo strany Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) považovaný za výklad *ultra vires*, ktorý protiprávne zasahuje do ústavnej identity Poľskej republiky.

148 Po prvé totiž právomoc vnútroštátnych súdov preskúmavať zákonnosť postupu vymenovania sudcov vedie podľa názoru Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) k obmedzeniu ústavnej výsadnej právomoci prezidenta Poľskej republiky vymenovať osobu do funkcie sudcu na návrh KRS. Po druhé, ak by poľské súdy uplatnili požiadavku na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom v súlade s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ, viedlo by to k spochybneniu zákonnosti aktov vymenovania do funkcie sudcu, vydaných prezidentom Poľskej republiky, pričom však tieto akty nemôžu podliehať súdnemu preskúmaniu z dôvodu výsadnej právomoci, ktorá mu je priznaná, a zrušenie alebo preskúmanie vymenovania sudcov po tom, ako ho prezident uskutoční, je na základe ustanovenia článku 179 v spojení s článkom 144 ods. 3 bodom 17 poľskej Ústavy zakázané.

149 Okrem toho v bodoch 2.4 a 4.1 odôvodnenia nálezu zo 7. októbra 2021 Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) uviedol, že článok 4 ods. 2 ZEÚ vymedzuje hranice uplatňovania zásady prednosti práva Únie a právomoci Súdneho dvora s cieľom rešpektovať ústavnú identitu členských štátov, ako aj základné funkcie štátu.

150 Pokiaľ ide o účinky tohto nálezu, z oddielu 10 jeho odôvodnenia vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nielenže zakázal poľským súdom účinne uplatňovať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ spôsobom, ktorý je v súlade s výkladom tohto ustanovenia zo strany Súdneho dvora, a v prípade potreby z vlastnej iniciatívy ponechať neuplatnené vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú s týmto výkladom v rozpore, ale tiež konštatoval, že výklad uvedeného ustanovenia v spojení s článkom 2 ZEÚ zo strany Súdneho dvora nemá v poľskom právnom poriadku právne účinky.

151 Napokon bod 1 výroku uvedeného nálezu obsahuje tvrdenie „veľmi znepokojujúce“ v súvislosti s akceptovaním právnych dôsledkov – Poľskou republikou – vyplývajúcich z jej pristúpenia k Únii. Toto tvrdenie je však formulované nejednoznačne, čo spôsobuje, že je ťažké, ba až nemožné vyvodiť z neho konkrétne právne dôsledky.

152 Na jednej strane by sa uvedené tvrdenie mohlo vykladať tak, že sa v ňom prejavuje to, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) spochybnil reálnu platnosť najzákladnejších ustanovení Zmlúv, a to článku 1 prvého a druhého odseku, ako aj článku 4 ods. 3 ZEÚ, pričom toto spochybnenie je tak založené na „provokatívnom tvrdení“, podľa ktorého európska integrácia vstúpila do novej etapy, v ktorej orgány Únie konajú nad rámec právomocí, ktoré im boli zverené, v dôsledku čoho poľská Ústava nie je v Poľskej republike normou najvyššej právnej sily, a že tento členský štát už nemôže fungovať ako zvrchovaný a demokratický štát. Takýto postoj predstavuje frontálny útok proti samotnej koncepcii Únie ako právneho poriadku spoločného pre členské štáty, ktorý je založený na hodnotách uvedených v článku 2 ZEÚ a do ktorého rámca patrí akýkoľvek úkon inštitúcií Únie, pričom vo vzťahu k týmto úkonom platí predpoklad, že sú v súlade so zásadou prenesenia právomocí uvedenou v článku 5 druhom odseku ZEÚ.

153 Na druhej strane by tvrdenie uvedené v bode 1 výroku nálezu zo 7. októbra 2021 mohlo byť vnímané aj ako odkaz na situáciu, ktorá ešte nenastala a v súvislosti s ktorou Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vyjadril „výhradu“, pričom pripomenul význam rešpektovania zásady prenesenia právomocí pre zachovanie európskej integrácie v medziach vymedzených Zmluvami, na ktorých je Únia založená. Zdá sa, že „záverečné pripomienky“ uvedené v oddiele 11 odôvodnenia tohto rozsudku do určitej miery potvrdzujú takýto výklad, pretože Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v ňom zmieňuje možnosť podrobiť normatívne akty Únie, ako aj judikatúru Súdneho dvora preskúmaniu ústavnosti v hypotetickej budúcej situácii, v ktorej by činnosť Súdneho dvora mohla byť považovaná za činnosť, ktorá zasahuje do výlučných právomocí Poľskej republiky.

154 Komisia dodáva, že pasáže nálezu zo 7. októbra 2021, ktoré sa týkajú inštitúcií Únie – údajne konajúcich nad rámec právomocí, ktoré im boli zverené – a bezpodmienečnej nadradenosti poľskej Ústavy, len prehlbujú jej vážne obavy, pokiaľ ide o všeobecné dôsledky výkladu poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), pokiaľ ide o právo Únie. Keďže takéto nejednoznačné tvrdenia prispievajú k spochybneniu účinného uplatňovania článku 4 ods. 3 ZEÚ, zásady prednosti a efektivity ustanovení práva Únie skúmaných v tomto rozsudku, v každom prípade zhoršujú situáciu spočívajúcu v porušovaní zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zásady záväzného účinku rozsudkov Súdneho dvora.

155 V druhej časti svojej druhej výhrady Komisia uvádza, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v náleze zo 14. júla 2021 nezohľadnil záväzný účinok všetkých predbežných opatrení nariadených Súdnym dvorom na základe článku 279 ZFEÚ, pokiaľ ide o organizáciu, právomoci a výkon právomoci poľských súdov, ako aj konanie pred týmito súdmi. V odôvodnení tohto nálezu totiž Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) uviedol, že predbežné opatrenia nariadené Súdnym dvorom v uznesení z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), porušujú zásadu zverenia právomocí, ako aj poľskú ústavnú identitu, a sú nezlučiteľné s ústavnou zásadou demokratického právneho štátu zakotvenou v článku 2 poľskej Ústavy.

156 Okrem toho Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) výslovne potvrdil prednosť poľskej Ústavy ako zdroja práva, ktorý má v Poľsku najvyššiu právnu silu, pred týmto uznesením a odmietol tak uznať, že uvedené uznesenie má prednosť pred vnútroštátnymi ustanoveniami, pričom v tejto súvislosti zdôraznil, že bolo prijaté *ultra vires* a že je v rozpore s poľskou Ústavou. Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) tiež vyhlásil za protiústavné akékoľvek budúce predbežné opatrenie, ktoré by bolo prijaté na základe článku 279 ZFEÚ, pokiaľ ide o poľský súdny systém, čím teda takéto opatrenia zbavil akéhokoľvek záväzného právneho účinku v Poľsku, čo je v rozpore so zásadami prednosti a efektivity práva Únie, ako aj so zásadou záväzného účinku rozhodnutí Súdneho dvora.

157 Z výroku nálezu zo 14. júla 2021 vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vo vzťahu k článku 4 ods. 3 ZEÚ v spojení s článkom 279 ZFEÚ usudzuje, že je v rozpore s viacerými ustanoveniami poľskej Ústavy, konkrétne s článkom 2, ktorý zakotvuje zásadu právneho štátu, článkom 7, ktorý zakotvuje zásadu zákonnosti, článkom 8 ods. 1, ktorý zakotvuje zásadu prednosti poľskej Ústavy, článkom 90 ods. 1, ktorý upravuje prenos právomocí štátu na medzivládnu organizáciu, a tiež článkom 4 ods. 1, ktorý zakotvuje zásadu zvrchovanosti, a to z dôvodu, že keď Súdny dvor uložil Poľskej republike predbežné opatrenia týkajúce sa organizácie a právomoci poľských súdov, ako aj konania pred týmito súdmi, konal *ultra vires*.

158 Komisia sa domnieva, že tento výklad poľskej Ústavy je v rozpore s článkom 4 ods. 3 ZEÚ a článkom 279 ZFEÚ, ako aj so zásadou prednosti a efektivity práva Únie, a v dôsledku toho spochybňuje jednotné uplatňovanie týchto ustanovení Zmlúv, ako aj autonómnosť právneho poriadku Únie. Okrem toho Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) tým, že nerešpektuje právnu záväznosť predbežných opatrení nariadených Súdnym dvorom proti Poľskej republike na základe článku 279 ZFEÚ, pokiaľ ide o organizáciu a fungovanie poľských súdov, spochybňuje právnu záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora.

159 Poľská republika usudzuje, že druhá výhrada je dôvodná.

160 Tento členský štát dodáva, že hoci členské štáty vo svojich Ústavách upravujú vzťah medzi vnútroštátnym ústavným právom a právom Únie rozdielne, účinnosť tohto práva sa v jednotlivých členských štátoch nemôže líšiť. Dosahovanie cieľov Zmlúv by nebolo možné bez jednotného uplatňovania práva Únie, ktoré má ako riadne zakotvená zásada prednosť pred vnútroštátnym právom, a to vrátane jeho ústavného práva. Okrem toho iba Súdny dvor je oprávnený záväzne vykladať právo Únie. Napokon platí, že rozhodnutia Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) sú síce konečné, no tento súd sa od svojho predchádzajúceho stanoviska môže odkloniť. V každom prípade v danej situácii vzhľadom na nezákonné zloženie tohto súdu a viacero ďalších skutkových okolností uvádzaných v prejednávanej veci je podľa názoru Poľskej republiky možné rozhodnutia tohto súdu napadnúť.

Posúdenie Súdnym dvorom

161 V obidvoch častiach svojej druhej výhrady, ktoré treba preskúmať spoločne, Komisia v podstate tvrdí, že sporné nálezy porušujú zásady autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zásadu záväzného účinku judikatúry Súdneho dvora.

162 V tejto súvislosti Komisia v podstate uvádza, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) po prvé vychádzajúc zo svojho vlastného výkladu práva Únie konštatoval, že tak judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 2 ZEÚ, ako aj predbežné opatrenia, nariadené Súdnym dvorom na základe článku 279 ZFEÚ, boli prijaté *ultra vires*, a po druhé uviedol, že táto judikatúra a tieto opatrenia z tohto dôvodu porušujú poľskú ústavnú identitu, ako aj rôzne ustanovenia poľskej Ústavy, a to predovšetkým tie, v ktorých sa zakotvuje jej prednosť. Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) tým, že rozhodol, že uvedená judikatúra a uvedené predbežné opatrenia nemajú v poľskom právnom poriadku právne účinky, zabraňuje vnútroštátnym orgánom v tom, aby mohli účinne uplatňovať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a vyhovieť tým predbežným opatreniam.

– O vytýkanom porušení zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie

163 Porušenie zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie môže byť predmetom žaloby o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ [pozri, pokiaľ ide o zásadu prednosti, rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, body 271 a 287]. Tieto zásady sú navzájom úzko prepojené, a preto ich treba preskúmať spoločne.

164 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry týkajúcej sa Zmluvy o EHS bola síce táto zmluva uzavretá vo forme medzinárodnej dohody, no predstavuje ústavnú chartu právneho spoločenstva [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/91 (Dohoda o EHP – I) zo 14. decembra 1991, EU:C:1991:490, bod 21].

165 Okrem toho tiež v súlade s touto ustálenou judikatúrou zaviedli Zmluvy Spoločenstva na rozdiel od bežných medzinárodných zmlúv nový vlastný právny poriadok, ktorý sa stal súčasťou právneho poriadku členských štátov pri nadobudnutí platnosti týchto Zmlúv a ktorý sú súdy členských štátov povinné uplatňovať. Členské štáty obmedzili v prospech tohto nového právneho poriadku s vlastnými inštitúciami, ktorému podliehajú nielen členské štáty, ale aj ich štátni príslušníci, v oblastiach vymedzených Zmluvami svoje zvrchované práva [pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. februára 1963, van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, s. 23, ako aj z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 47 a citovanú judikatúru].

166 Tento právny poriadok, ktorý bol takto vytvorený a rozvinutý následnými zmluvami, naposledy Lisabonskou zmluvou, má ústavný rámec a základné zásady – ktoré sú preň príznačné – osobitne vypracovanej inštitucionálnej štruktúry, ako aj komplexný súbor právnych noriem, ktoré zabezpečujú jeho fungovanie, a požíva autonómiu vo vzťahu k právu členských štátov, ako aj k medzinárodnému právu [pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDĽP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, body 158 a 170, ako aj citovanú judikatúru, a rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Parlament a Rada, C-157/21, EU:C:2022:98, bod 143].

167 K tomu sa pridávajú základné charakteristické znaky právneho poriadku Únie súvisiace s touto autonómnosťou, akými sú jeho prednosť pred právnymi poriadkami členských štátov, ako aj priamy účinok celého radu ustanovení uplatniteľných na ich štátnych príslušníkov a na samotné tieto členské štáty. Uvedené základné charakteristické znaky viedli ku vzniku štruktúrovaného systému vzájomne od seba závislých zásad, noriem a právnych vzťahov, ktorými je recipročne viazaná samotná Únia a jej členské štáty, ako aj členské štáty navzájom [pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDĽP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, body 166 a 167, ako aj stanovisko 1/17 (Dohoda CETA medzi EÚ a Kanadou) z 30. apríla 2019, EU:C:2019:341, bod 109 a citovanú judikatúru].

168 Pokiaľ ide o zásadu prednosti práva Únie, treba pripomenúť, že túto zásadu stanovil Súdny dvor v rozsudku z 15. júla 1964, Costa (6/64, EU:C:1964:66, s. 1158 až 1160), tak, že zakotvuje prednosť práva Spoločenstva pred právom členských štátov. V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že dôsledkom vytvorenia vlastného právneho poriadku Zmluvou o EHS, ktorý členské štáty prijali na základe reciprocity, je to, že štáty nemôžu presadzovať neskoršie jednostranné opatrenie, ktoré by bolo s týmto právnym poriadkom v rozpore, ani sa brániť proti uplatneniu práva, ktoré vzniklo zo Zmluvy o EHS, na základe akýchkoľvek vnútroštátnych právnych noriem, pretože inak by toto právo stratilo svoju komunitárnu povahu a bol by spochybnený právny základ samotného Spoločenstva. Okrem toho sa výkonná moc práva Spoločenstva nemôže meniť v jednotlivých štátoch v prospech neskoršej vnútroštátnej právnej úpravy bez toho, aby nebolo ohrozené uskutočňovanie cieľov Zmluvy o EHS a aby nebola vyvolaná diskriminácia na základe štátnej príslušnosti, ktorú táto Zmluva zakazuje (rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 246).

169 Tieto základné charakteristické znaky právneho poriadku Únie a význam povinnosti ho rešpektovať navyše potvrdila jednohlasná ratifikácia Zmlúv, ktorými sa mení a dopĺňa Zmluva o EHS, a najmä Lisabonskej zmluvy. Pri prijímaní Lisabonskej zmluvy totiž konferencia zástupcov vlád členských štátov vo svojom vyhlásení č. 17 týkajúcom sa prednosti výslovne pripomenula, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora majú Zmluvy a právo prijaté Úniou na základe Zmlúv prednosť pred právom členských štátov za podmienok stanovených v tejto judikatúre [pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 248, ako aj z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 76 a citovanú judikatúru].

170 Po nadobudnutí účinnosti Lisabonskej zmluvy Súdny dvor ustálene potvrdil predchádzajúcu judikatúru týkajúcu sa zásady prednosti práva Únie, ktorá ukladá všetkým orgánom členských štátov povinnosť priznať plný účinok jednotlivým normám Únie, pričom právo členských štátov nemôže mať vplyv na účinok priznaný týmto jednotlivým normám na území uvedených štátov [rozsudky z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 250, ako aj z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 50].

171 Zo zásady prednosti práva Únie teda vyplýva, že ak sa členský štát odvoláva na ustanovenia vnútroštátneho práva, hoci aj ústavnej povahy, nemôže to ohroziť jednotu a účinnosť práva Únie. V súlade s ustálenou judikatúrou sú totiž účinky spojené so zásadou prednosti práva Únie záväzné pre všetky orgány členského štátu, pričom tomu najmä nemôžu brániť vnútroštátne ustanovenia,

vrátane tých ústavných (rozsudky z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 251, ako aj zo 16. januára 2024, Österreichische Datenschutzbehörde, C-33/22, EU:C:2024:46, bod 70 a citovaná judikatúra).

172 Treba dodať, že podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ Únia rešpektuje rovnosť členských štátov pred Zmluvami. Únia však túto rovnosť môže rešpektovať len vtedy, keď členské štáty v zmysle zásady prednosti práva Únie nemôžu proti právu Únie presadzovať akékoľvek jednostranné opatrenie (rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 249).

173 V tom istom duchu treba tiež uviesť, že jednotné uplatňovanie práva Únie predstavuje základnú požiadavku právneho poriadku Únie. Takáto požiadavka je totiž neoddeliteľne spojená so samotnou existenciou právneho spoločenstva a je nevyhnutná na zabezpečenie dodržiavania rovnosti členských štátov pred Zmluvami.

174 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že na to, aby Poľská republika mohla pristúpiť k Únii, musela splniť kritériá, ktoré musia spĺňať štáty uchádzajúce sa o členstvo, ako boli stanovené na zasadnutí Európskej rady v Kodani 21. a 22. júna 1993. Tieto kritériá vyžadujú okrem iného to, „aby kandidátsky štát dosiahol stabilitu inštitúcií, ktoré sú zárukou demokracie, právneho štátu, dodržiavania ľudských práv a rešpektovania a ochrany menšín“ [rozsudky z 29. marca 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, bod 104, a z 5. júna 2023, Komisie/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 65].

175 Okrem toho z článku 2 ZEÚ vyplýva, že Únia je založená na takých hodnotách, ako je právny štát, ktoré sú spoločné členským štátom v spoločnosti vyznačujúcej sa okrem iného spravodlivosťou (pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. februára 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, bod 30, a z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 160, ako aj citovanú judikatúru).

176 Právo Únie spočíva na základnom predpoklade, že každý členský štát sa so všetkými ostatnými členskými štátmi zdieľa určitý súbor spoločných hodnôt, na ktorých je Únia založená, ako je spresnené v článku 2 ZEÚ, a uznáva, že ostatné členské štáty s ním tieto hodnoty zdieľajú. Tento predpoklad patrí medzi základné špecifické črty práva Únie, ktoré súvisia s jeho povahou a vyplývajú z autonómie, ktorú má toto právo vo vzťahu k právu členských štátov a k medzinárodnému právu. Daný predpoklad znamená a odôvodňuje existenciu vzájomnej dôvery členských štátov v uznanie týchto hodnôt, a tým aj v dodržiavanie práva Únie, ktoré tieto hodnoty uplatňuje (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, bod 34, ako aj zo 16. februára 2022, Maďarsko/Parlament a Rada, C-156/21, EU:C:2022:97, bod 125 a citovanú judikatúru).

177 Článok 2 ZEÚ preto nevyjadruje len smerovanie alebo úmysly politickej povahy, ale obsahuje hodnoty, ktoré sú súčasťou samotnej identity Únie ako spoločného právneho poriadku, a ktoré sú konkretizované v zásadách obsahujúcich právne záväzné povinnosti pre členské štáty. Dodržiavanie týchto hodnôt nemožno redukovať na povinnosť, ktorú musí splniť kandidátska krajina na to, aby mohla pristúpiť k Únii, a od ktorej by po pristúpení k Únii bola oslobodená [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. februára 2022, Maďarsko/Parlament a Rada, C-156/21, EU:C:2022:97, body 126, 127 a 232, ako aj z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, body 67 a 68].

178 Článok 49 ZEÚ, ktorý stanovuje možnosť každého európskeho štátu požiadať o členstvo v Únii, pritom spresňuje, že Únia združuje štáty, ktoré slobodne a dobrovoľne pristúpili k spoločným hodnotám v súčasnosti uvedeným v článku 2 ZEÚ, tieto hodnoty rešpektujú a zaviažu sa ich podporovať [pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-619/18, EU:C:2019:531, bod 42, ako aj z 20. apríla 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 61].

179 Z uvedeného vyplýva, že rešpektovanie hodnôt zakotvených v článku 2 ZEÚ členským štátom predstavuje podmienku užívania všetkých práv vyplývajúcich z uplatňovania Zmlúv na tento členský štát. Členský štát teda nemôže zmeniť svoju právnu úpravu, ba ani svoju judikatúru tak, aby to viedlo k znižovaniu úrovne ochrany hodnoty právneho štátu vyjadrenej najmä v článku 19 ZEÚ. Členské štáty sú teda povinné dbať na to, aby z hľadiska tejto hodnoty nedošlo k znižovaniu úrovne ich právnej úpravy a ich judikatúry, pokiaľ ide o oblasť organizácie súdnictva, a to tak, že sa zdržia prijímania pravidiel, ktoré by ohrozili nezávislosť sudcov (pozri v tom to zmysle rozsudky z 20. apríla 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, body 63 a 64, ako aj z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 162 a citovanú judikatúru).

180 Platí pritom, že ako vyplýva z článku 4 ods. 2 ZEÚ, Únia síce rešpektuje národnú identitu členských štátov, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch, a teda majú tieto štáty určitú mieru voľnej úvahy pri zabezpečovaní uplatňovania zásad právneho štátu, no nijako z toho nevyplýva, že sa táto povinnosť dosiahnuť určitý výsledok v jednotlivých členských štátoch môže líšiť. Členské štáty totiž síce majú odlišnú národnú identitu, obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch, ktorú Únia rešpektuje, uznávajú však pritom pojem „právny štát“, ktorý je spoločnou hodnotou ich vlastných ústavných tradícií, ktorú sa zaviazali nepretržite dodržiavať [rozsudky zo 16. februára 2022, Maďarsko/Parlament a Rada, C-156/21, EU:C:2022:97, body 233 a 234, ako aj rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 73].

181 Z uvedeného vyplýva, že pri výbere svojho ústavného modelu sú členské štáty povinné rešpektovať predovšetkým požiadavku nezávislosti súdov, ktorá vyplýva z článku 2 a z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ [pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 74, ako aj citovanú judikatúru].

182 Rovnako platí, že na účely zabezpečenia konkrétne účinnosť práva Únie – ktorej sa tiež týka druhá výhrada –, majú členské štáty povinnosť dodržiavať zásadu prednosti práva Únie a neprijímať opatrenia narúšajúce autonómiu právneho poriadku Únie.

183 Napokon treba poukázať na to, že článok 2 aktu o pristúpení stanovuje, že odo dňa pristúpenia sú ustanovenia pôvodných Zmlúv a aktov prijatých orgánmi a Európskou centrálnou bankou pred pristúpením záväzné pre nové členské štáty a uplatňujú sa za podmienok stanovených v týchto Zmluvách a v akte o pristúpení. Súdny dvor už rozhodol, že z článku 2, ako aj článku 10 aktu o pristúpení vyplýva, že tento akt je založený na zásade okamžitého a úplného uplatnenia ustanovení práva Únie na nové členské štáty a že výnimky sú povolené len prechodne a v prípade, že ich výslovne stanovujú prechodné ustanovenia (rozsudok z 21. marca 2019, Komisia/Poľsko, C-127/17, EU:C:2019:236, bod 103 a citovaná judikatúra).

184 Poľská republika je tak od svojho pristúpenia k Únii 1. mája 2004 bez akejkoľvek výhrady viazaná ustanoveniami primárneho práva, ako aj aktmi, ktoré prijali inštitúcie Únie pred pristúpením, tak ako ich vykladá Súdny dvor, keďže v tejto súvislosti neexistuje výslovná výnimka.

185 Ratifikáciou aktu o pristúpení tak tento členský štát prijal samotnú koncepciu Únie ako spoločného právneho poriadku členských štátov, ktorý má všetky charakteristické znaky a špecifiká opísané v bodoch 163 až 181 tohto rozsudku, a pristúpil k tomuto právnemu poriadku.

186 Za týchto okolností je úlohou Poľskej republiky, aby predovšetkým na základe zásady lojálnej spolupráce zakotvenej v článku 4 ods. 3 prvom pododseku ZEÚ zabezpečila na svojom území uplatňovanie a dodržiavanie práva Únie a aby na základe článku 4 ods. 3 druhého pododseku ZEÚ prijala všetky opatrenia všeobecnej alebo osobitnej povahy, ktoré sú vhodné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich zo Zmlúv alebo z aktov inštitúcií Únie. Ustanovenia jeho vnútroštátneho právneho poriadku, hoci aj ústavnej povahy, nemôžu v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora odôvodniť nedodržanie týchto povinností (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. apríla 2014, Komisia/Maďarsko, C-288/12, EU:C:2014:237, bod 35 a citovanú judikatúru).

187 V prejednávanej veci, pokiaľ ide o nález zo 7. októbra 2021, z bodov 2 a 3 jeho výroku vyplýva, že výklad poľskej Ústavy, ktorý v ňom podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), má za dôsledok, že bráni tomu, aby požiadavky vyplývajúce z článku 2 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako ich vykladá Súdny dvor, mohli vyvolávať právne účinky v poľskom právnom poriadku. Okrem toho, ako vyplýva z oddielu 10 odôvodnenia tohto nálezu, tento súd nariadil všetkým orgánom poľskej verejnej moci, predovšetkým súdom, aby sa zdržali uplatňovania týchto noriem, ako ich vykladá Súdny dvor, pričom poukázal na to, že jeho nálezy sú záväzné *erga omnes* a sú konečné.

188 Napokon v uvedenom náleze Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) poskytol, ako vyplýva konkrétne z bodu 1 výroku, ako aj z oddielov 6.2 a 6.4 odôvodnenia, taký výklad poľskej Ústavy, ktorým sa odmieta prednosť práva Únie pred poľskými ústavnými normami, ako je táto vysvetlená predovšetkým v bodoch 167 až 171 tohto rozsudku.

189 Pokiaľ ide o nález zo 14. júla 2021, Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v podstate rozhodol, ako bolo konštatované v bode 140 tohto rozsudku, že akékoľvek predbežné opatrenie nariadené Súdnym dvorom podľa článku 279 ZFEÚ, ktorého cieľom je zachovať právo na účinnú súdnu ochranu pred nezávislým súdom v Poľsku, stanovené v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, nemá v poľskom právnom poriadku záväzný účinok. Konkrétne z bodov 6.8 až 6.10 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) založil svoje stanovisko na prednosti poľskej Ústavy ako normy najvyššej právnej sily v rámci vnútroštátneho právneho poriadku.

190 V tejto súvislosti treba ešte poukázať na to, že ako možno vyvodiť z odôvodnení a výrokov sporných nálezov, Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) konštatuje, že jednak článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a jednak článok 4 ods. 3 ZEÚ a článok 279 ZFEÚ, ako ich vykladá Súdny dvor, sú v rozpore s rôznymi zásadami zakotvenými v poľskej Ústave a narúšajú poľskú ústavnú identitu.

191 Vzhľadom na úvahy uvedené najmä v bodoch 177 až 180 a 186 tohto rozsudku však nemožno opodstatnene tvrdiť, že rešpektovanie takých hodnôt a zásad, akými sú právny štát, účinná súdna ochrana a nezávislosť súdnictva, ktoré sú zakotvené v článku 2 a článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ, t. j. rešpektovanie, ktoré je podmienkou tak pristúpenia členského štátu k Únii,

ako aj jeho účasti na fungovaní Únie, obsahuje požiadavky, ktoré sú spôsobilé zasiahnuť do národnej identity tohto členského štátu v zmysle článku 4 ods. 2 ZEÚ. Toto ustanovenie, ktoré treba vykladať so zreteľom na ustanovenia rovnakej právnej sily, akými sú osobitne tento článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, preto nemôže oslobodzovať členské štáty od povinnosti rešpektovať požiadavky, ktoré z nich vyplývajú [pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 72].

192 Takýto záver platí aj pre článok 4 ods. 3 ZEÚ, ako aj pre článok 279 ZFEÚ, ktorých cieľom je zabezpečiť plné dodržiavanie a účinnosť práva Únie.

193 Nemožno teda akceptovať, že sa Poľská republika vyhne svojim povinnostiam vyplývajúcim z článku 2, článku 4 ods. 3, článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako aj z článku 279 ZFEÚ, na základe toho, že konštatuje, že požiadavky vyplývajúce z týchto ustanovení by mohli zasiahnuť do poľskej ústavnej identity, pričom však hodnoty a zásady, ktoré tieto ustanovenia zakotvujú, patria do rámca samotnej identity Únie ako spoločného právneho poriadku, ku ktorému tento členský štát dobrovoľne pristúpil.

194 Z vyššie uvedeného vyplýva, že výklad poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v sporných nálezoch, je v zjavnom rozpore s prednosťou, ktorú majú článok 2, článok 4 ods. 3 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, ako aj článok 279 ZFEÚ, t. j. ustanovenia, ktorých sa tieto nálezy týkajú.

195 Okrem toho sporné nálezy tým, že jednostranne bránia poľským orgánom verejnej moci v tom, aby uplatňovali tieto normy práva Únie, zjavne porušujú aj zásady autonómie, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie.

196 Za týchto okolností treba konštatovať, že Poľská republika si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v sporných nálezoch, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie.

– *O vytýkanom porušení zásady záväzného účinku judikatúry Súdneho dvora*

197 Zo sporných nálezov vyplýva, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) konštatoval, že jednak judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa článku 2 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a jednak predbežné opatrenia nariadené Súdnym dvorom podľa článku 279 ZFEÚ, ktorých cieľom je chrániť právo na účinnú súdnu ochranu, a to pred nezávislým súdom v Poľsku, narúšajú poľskú ústavnú identitu z dôvodu, že táto judikatúra a tieto predbežné opatrenia sú aktmi *ultra vires*.

198 Z týchto nálezov vyplýva aj to, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) uviedol, že si vyhradzuje právo vykonať v budúcnosti preskúmanie rozhodnutí Súdneho dvora *ultra vires* s cieľom chrániť túto identitu.

199 V tejto súvislosti treba poukázať na to, že konštatovania uvedené v bodoch 185 a 186 tohto rozsudku platia bez akejkoľvek výhrady, pokiaľ ide o normy upravujúce súdny systém Únie, a teda prerozdelenie súdnych právomocí medzi Súdny dvor a vnútroštátne súdy, ako toto prerozdelenie vyplýva zo Zmlúv.

200 Z ustálenej judikatúry pritom vyplýva, že na zaručenie zachovania osobitných charakteristických znakov a autonómie právneho poriadku Únie zaviedli Zmluvy súdny systém určený na zabezpečenie konzistentného a jednotného výkladu práva Únie (rozsudky zo 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, bod 35, ako aj z 24. októbra 2018, XC a i., C-234/17, EU:C:2018:853, bod 39 a citovaná judikatúra).

201 V tomto rámci je v zmysle článku 19 ods. 1 ZEÚ úlohou vnútroštátnych súdov a Súdneho dvoru to, aby zaručovali plné uplatňovanie práva Únie vo všetkých členských štátoch, ako aj súdnu ochranu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci z tohto práva vyplývajú [pozri v tomto zmysle rozsudky z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 50, a z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 128].

202 V tejto súvislosti článok 267 prvý odsek ZFEÚ priznáva Súdnemu dvoru právomoc rozhodovať v prejudiciálnom konaní tak o výklade Zmlúv a aktov inštitúcií Únie, ako aj o platnosti týchto aktov.

203 Jedine Súdny dvor tak môže konštatovať neplatnosť aktu Únie a poskytnúť konečný a záväzný výklad práva Únie [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, body 52 a 71, ako aj citovanú judikatúru].

204 Pokiaľ ide o úlohu vnútroštátnych súdov, článok 267 ZFEÚ v druhom odseku stanovuje, že tieto súdy môžu položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, a v treťom odseku, že sú povinné tak urobiť, ak proti ich rozhodnutiu nie je podľa vnútroštátneho práva prípustný opravný prostriedok.

205 Táto povinnosť vnútroštátnych súdov, proti ktorého rozhodnutiu nie je podľa vnútroštátneho práva prípustný opravný prostriedok – ako opakovane uviedol Súdny dvor –, patrí do oblasti spolupráce, zavedenej s cieľom jednotného uplatňovania a výkladu práva Únie vo všetkých členských štátoch, medzi vnútroštátnymi súdmi pri výkone ich právomoci uplatňovať toto právo a Súdnym dvorom. Uvedená povinnosť má za cieľ hlavne predchádzať tomu, aby nebola v niektorom členskom štáte vydaná vnútroštátna judikatúra, ktorá by nebola v súlade s právnymi normami Únie (rozsudok z 15. októbra 2024, KUBERA, C-144/23, EU:C:2024:881, bod 35 a citovaná judikatúra).

206 Okrem toho povinnosť vnútroštátnych súdov, proti ktorých rozhodnutiu nie je podľa vnútroštátneho práva prípustný opravný prostriedok, obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou je dôsledkom výlučnej právomoci Súdneho dvora rozhodovať o platnosti aktov Únie a poskytnúť konečný a záväzný výklad práva Únie.

207 Táto výlučná právomoc je napokon potvrdená v článku 344 ZFEÚ, podľa ktorého sa členské štáty zaväzujú, že spory, ktoré sa týkajú výkladu alebo uplatňovania Zmlúv, vyriešia v súlade so Zmluvami [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/91 (Dohoda o EHP – I) zo 14. decembra 1991, EU:C:1991:490, bod 35].

208 Funkcie a právomoci takto zverené vnútroštátnym súdom a Súdnemu dvoru sú nevyhnutné na zachovanie samotnej povahy práva zavedeného Zmluvami [pozri v tomto zmysle stanovisko 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému riešenia patentových sporov), z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 85, a rozsudok z 25. júna 2020, SATCEN/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, bod 61].

209 Ich cieľom je zabezpečiť to, aby právo Únie malo za každých okolností rovnaký účinok vo všetkých členských štátoch, ktorý tak umožní zaručiť samotnú jednotu právneho poriadku Únie, jeho koherenciu, plný účinok a autonómiu, a v konečnom dôsledku aj špecifický charakter práva vytvoreného Zmluvami [pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. októbra 1987, Foto-Frost, 314/85, EU:C:1987:452, bod 15; z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 73, ako aj z 9. apríla 2024, Profi Credit Polska (Obnova konania ukončeného právoplatným rozhodnutím), C-582/21, EU:C:2024:282, bod 51].

210 Pokiaľ ide o otázku, či sú vnútroštátne súdy oprávnené rozhodovať o rozsahu právomocí prenesených na Úniu a o rešpektovaní medzí týchto právomocí, je pravda, že článok 5 ods. 2 ZEÚ stanovuje jednak to, že „podľa zásady prenesenia právomocí Únia koná len v medziach právomocí, ktoré na ňu preniesli členské štáty v Zmluvách na dosiahnutie cieľov v nich vymedzených“, a jednak že „právomoci, ktoré na Úniu neboli v Zmluvách prenesené, zostávajú právomocami členských štátov“. Táto zásada je zakotvená aj v článku 4 ods. 1 ZEÚ.

211 Okrem toho podľa článku 13 ods. 2 prvej vety ZEÚ má každá inštitúcia konať v medziach právomocí, ktoré sú jej zverené Zmluvami, a v súlade s postupmi, podmienkami a cieľmi v nich ustanovenými.

212 V rozpore s tým, čo, ako sa zdá, konštatuje Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v sporných nálezoch, však normy a zásady pripomenuté v dvoch predchádzajúcich bodoch neoprávňujú vnútroštátne súdy na to, aby jednostranne a s konečnou platnosťou rozhodli o rozsahu právomocí zverených Únii a o rešpektovaní medzí týchto právomocí.

213 Platí totiž, že určenie rozsahu právomocí Únie, rovnako ako aj preskúmanie rešpektovania medzí týchto právomocí nevyhnutne zahŕňajú výklad ustanovení Zmlúv, no len Súdny dvor má právomoc poskytnúť konečný a záväzný výklad týchto ustanovení, a to z rovnakého titulu ako vo vzťahu ku všetkým ostatným ustanoveniam práva Únie.

214 Za týchto okolností by priznanie právomoci vnútroštátnym súdom, umožňujúcej im s konečnou platnosťou rozhodnúť o rozsahu právomocí zverených Únii a o rešpektovaní medzí týchto právomocí, bolo z viacerých hľadísk nezlučiteľné s povahou práva Únie.

215 V tejto súvislosti po prvé z ustálenej judikatúry vyplýva, že Zmluvy nepriznávajú vnútroštátnym súdom – v rámci uceleného systému opravných prostriedkov, ktorý tieto Zmluvy zaviedli – právomoc vyhlásiť akty inštitúcií Únie za neplatné ani poskytnúť konečný výklad práva Únie [pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. decembra 2011, Air Transport Association of America a i., C-366/10, EU:C:2011:864, bod 47 a citovanú judikatúru, ako aj z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 52 a citovanú judikatúru].

216 Po druhé autonómia a efektivita právneho poriadku Únie bránia akémukoľvek externému preskúmavaniu rozhodnutí Súdneho dvora pri výkone jeho výlučnej právomoci s konečným a záväzným účinkom vykladať právo Únie a preskúmavať zákonnosť aktov Únie.

217 Po tretie sa právomoci zverené Únii, ako aj vykonateľnosť práva Únie v jednotlivých členských štátoch nemôžu líšiť. Rozdiely medzi súdmi členských štátov v tejto súvislosti by mohli narušiť samotnú jednotu právneho poriadku Únie, ohroziť dosahovanie cieľov Zmlúv a porušovať základnú požiadavku právnej istoty, ako aj rovnosť členských štátov a ich štátnych príslušníkov

pred právom Únie [pozri v tomto zmysle rozsudky z 28. marca 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 80 a citovanú judikatúru, ako aj z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 48 a citovanú judikatúru].

218 V rozpore s tým, čo v podstate uviedol Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v sporných nálezoch, právomoc rozhodovať o rozsahu právomocí zverených Únii v danej oblasti a preskúmavať rešpektovanie medzí týchto právomocí prislúcha výlučne súdom Únie, a nie vnútroštátnym súdom.

219 Okrem toho možnosť vnútroštátnych súdov rozhodovať o rozsahu právomocí zverených Únii nie je zlučiteľná ani s potrebnou koherenciou systému súdnej ochrany zavedeného Zmluvami.

220 Je pravda, že príslušným vnútroštátnym súdom prináleží vykladať ústavu svojho členského štátu a určiť prípadné medze, ktoré táto ústava ukladá v súvislosti s pristúpením tohto členského štátu k Únii, ako je toto upravené v Zmluve o EÚ a Zmluve o FEÚ.

221 Od dátumu svojho pristúpenia k Únii je však členský štát, ako vyplýva z bodu 184 tohto rozsudku, viazaný – a to bezvýhradne, s výnimkou výhrad prípadne stanovených v akte o pristúpení – všetkými ustanoveniami primárneho práva, ako aj aktmi prijatými inštitúciami Únie pred pristúpením, tak ako ich vykladá Súdny dvor.

222 V prípade, že si vnútroštátny súd v rámci svojich právomocí kladie otázku rozsahu právomocí Únie v danej oblasti alebo má pochybnosti o platnosti aktu práva Únie z dôvodu, že tento akt prekračuje sféru právomocí Únie, alebo z dôvodu, že porušuje požiadavku Únie rešpektovať – v zmysle článku 4 ods. 2 ZEÚ – národnú identitu členských štátov, inherentne obsiahnutú v ich základných politických a ústavných systémoch, prináleží výlučne Súdnemu dvoru, aby v rámci prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ poskytol konečný a záväzný výklad predmetných ustanovení práva Únie a prípadne konštatoval neplatnosť tohto aktu.

223 Vzhľadom na túto výlučnú právomoc Súdneho dvora tak súd členského štátu nemôže na základe svojho vlastného výkladu ustanovení práva Únie platne rozhodnúť, že Súdny dvor vydal rozhodnutie porušujúce medze právomocí zverených Únii, a teda tomuto rozhodnutiu Súdneho dvora nemôže odmietnuť vyhovieť [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 72], a tiež nemôže orgánom verejnej moci členského štátu, do ktorého tento súd patrí, uložiť zákaz vyhovieť judikatúre Súdneho dvora alebo zákaz uplatňovať ustanovenia práva Únie tak, ako ich vykladá Súdny dvor.

224 Konštatovania uvedené v predchádzajúcich dvoch bodoch tohto rozsudku sa uplatnia aj v situácii, keď rozhodnutie Ústavného súdu alebo Najvyššieho súdu členského štátu odmieta – ako je to v prípade sporných nálezov – vyhovieť rozhodnutiam Súdneho dvora, vychádzajúc predovšetkým z úvahy založenej na tom, že Súdny dvor údajne prekročil svoju právomoc alebo že tieto rozhodnutia porušili ústavnú identitu dotknutého členského štátu z hľadiska článku 4 ods. 2 ZEÚ.

225 V tejto súvislosti je pravda, že Súdny dvor musí na základe článku 13 ods. 2 ZEÚ konať v medziach právomocí, ktoré sú mu zverené Zmluvami, a v súlade s postupmi, podmienkami a cieľmi v nich ustanovenými.

226 Okrem toho platí, že podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ sa možno obrátiť na Súdny dvor, aby overil, či povinnosť vyplývajúca z práva Únie neporušuje národnú identitu členského štátu [rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 69 a citovaná judikatúra].

227 V každom prípade vymedzenie národnej identity síce prináleží členským štátom, no článok 4 ods. 2 ZEÚ nemožno vykladať tak, že by im priznával právomoc jednostranne sa odchýliť od ustanovení práva Únie na základe odvolávania sa na túto národnú identitu.

228 Osobitne platí, že z autonómnosti práva Únie vo vzťahu k právnym poriadkom členských štátov vyplýva povinnosť, aby výklad článku 4 ods. 2 ZEÚ zohľadňoval štruktúru a ciele Únie, čo možno zaručiť len vtedy, ak je uvedený výklad prijatý v súlade so systémom súdnej ochrany Únie, a predovšetkým s výlučnou právomocou Súdneho dvora pripomenutou v bode 213 tohto rozsudku.

229 Toto ustanovenie nemá za cieľ, a tiež nie je jeho účinkom, že by sa ústavnému súdu alebo najvyššiemu súdu členského štátu povoľovalo, aby v rozpore s požiadavkami, ktoré vyplývajú najmä z článku 4 ods. 2 a 3 a článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, odmietol uplatniť normu práva Únie z dôvodu, že táto norma porušuje národnú identitu tohto členského štátu, tak ako ju vymedzuje tento ústavný súd alebo najvyšší súd [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 70].

230 Ak sa teda ústavný súd alebo najvyšší súd členského štátu domnieva, že ustanovenie sekundárneho práva, tak ako ho vykladá Súdny dvor, porušuje povinnosť rešpektovať národnú identitu tohto členského štátu, tento ústavný súd alebo najvyšší súd musí prerušiť konanie a predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, s cieľom dosiahnuť, aby Súdny dvor posúdil platnosť tohto ustanovenia z hľadiska článku 4 ods. 2 ZEÚ, pretože len Súdny dvor má právomoc vyhlásiť akt Únie za neplatný [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 71].

231 Pokiaľ ide o primárne právo, Súdny dvor pri výklade povinností členských štátov vyplývajúcich z ostatných ustanovení primárneho práva zohľadňuje požiadavky vyplývajúce z článku 4 ods. 2 ZEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. decembra 2010, Sayn-Wittgenstein, C-208/09, EU:C:2010:806, bod 92, a zo 7. septembra 2022, Cilevičs a i., C-391/20, EU:C:2022:638, bod 68, ako aj citovanú judikatúru).

232 Platí pritom, že ak sa súd členského štátu domnieva, že výklad ustanovenia primárneho práva podaný v rozhodnutí Súdneho dvora porušuje požiadavky vyplývajúce z článku 4 ods. 2 ZEÚ, nemôže na základe svojho vlastného výkladu práva Únie platne rozhodnúť, že Súdny dvor vydal rozhodnutie mimo sféry jeho právomoci, a teda tomuto rozhodnutiu nemôže odmietnuť vyhovieť [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu), C-430/21, EU:C:2022:99, bod 72]. V takomto prípade je povinnosťou súdu členského štátu v prípade potreby predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania, aby Súdny dvor mohol posúdiť, či potreba zohľadniť národnú identitu dotknutého členského štátu, inherentne obsiahnutá v jeho základných politických a ústavných systémoch, má na uvedený výklad prípadný vplyv.

233 Všeobecnejšie, ak pred vnútroštátnym súdom vznikne otázka týkajúca sa rozsahu právomocí Únie alebo zákonnosti aktu sekundárneho práva, tento súd je povinný – vzhľadom na to to, že sa táto otázka týka výkladu práva Únie a bez ohľadu na uvádzaný dôvod neplatnosti – rešpektovať výlučnú právomoc Súdneho dvora, ktorá je základným charakteristickým znakom súdneho systému Únie.

234 V prejednávanej veci z vyššie uvedených úvah vyplýva, že argumentáciu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorá je obsiahnutá v sporných nálezoch – ako je uvedená v bodoch 197 a 198 tohto rozsudku – a ktorá je založená na potrebnej ochrane poľskej ústavnej identity, nemožno platne prijať.

235 Za týchto okolností treba dospieť k záveru, že Poľská republika v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) v sporných nálezoch, porušila záväzný účinok judikatúry Súdneho dvora.

236 Z uvedeného vyplýva, že druhej výhrade Komisie treba v celom rozsahu vyhovieť.

O tretej výhrade

Argumentácia účastníkov konania

237 Svojou treťou výhradou, ktorá sa skladá z dvoch častí, Komisia tvrdí, že Poľská republika si nesplnila povinnosť, ktorá jej vyplýva z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, spočívajúci v zabezpečení toho, aby Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) spĺňal záruku nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom v zmysle ustanovenia tohto článku 19 ods. 1 druhého pododseku v spojení s ustanovením článku 47 Charty.

238 Z judikatúry Súdneho dvora vychádzajúcej z rozsudku zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798), vyplýva, že nezrovnalosti v postupe vymenovania do funkcie sudcu môžu viesť nielen k porušeniu požiadavky na súd zriadený zákonom, ale aj k porušeniu nezávislosti a nestrannosti súdu. Podľa tohto rozsudku je to tak v prípade vymenovania sudcu, ku ktorému došlo v zjavnom rozpore so základnými normami upravujúcimi postup vymenovania sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), tvoriacimi neoddeliteľnú súčasť zriadenia a fungovania poľského súdneho systému, a ktoré vytvára reálne riziko toho, že dôjde k ohrozeniu integrity výsledku, ku ktorému postup vymenovania viedol. U osôb podliehajúcich súdnej právomoci tak vznikajú oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť tohto sudcu vonkajšími činiteľmi a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom, ako aj neexistenciu zdania nezávislosti alebo nestrannosti tohto sudcu, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú u uvedených osôb podliehajúcich súdnej právomoci súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte musí vzbudzovať.

239 Podľa názoru Komisie Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) prestal poskytovať záruky nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom v zmysle ustanovenia článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s ustanovením článku 47 Charty, a to jednak z dôvodu zjavných nezrovnalostí pri vymenovaní sudcov na tento súd v decembri 2015, ktoré sú v zjavnom rozpore s poľským ústavným právom, a jednak z dôvodu závažných nezrovnalostí pri vymenovaní predsedníčky uvedeného súdu v decembri 2016. Každá z týchto nezrovnalostí vyvoláva u osôb

podliehajúcich súdnej právomoci – z dôvodu činnosti Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zloženého z takto vymenovaných osôb – oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o nestrannosť tohto súdu a jeho neovplyvniteľnosť vo vzťahu k vonkajším vplyvom.

240 V prvej časti tretej výhrady Komisia tvrdí, že zvolenie H. C., L. M. a M. M. do funkcie sudcu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) s cieľom nahradiť sudcov, ktorých deväťročné funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, ako aj ich nástup do funkcie na tomto súde, predstavujú zjavné porušenie článku 194 ods. 1 poľskej Ústavy, podľa ktorého môže nového sudcu Sejm (Dolná komora parlamentu) zvoliť len počas volebného obdobia, počas ktorého sa dané miesto uvoľnilo. Ako potvrdili konkrétne nálezy Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) z 3. a 9. decembra 2015, zvolenie H. C., L. M. a M. M., ku ktorému došlo 2. decembra 2015, ako aj ich nástup do funkcie na Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) 20. decembra 2016 boli s týmto ustanovením v rozpore.

241 Sejm (Dolná komora parlamentu) zvolil tieto tri osoby 2. decembra 2015, t. j. počas ôsmeho volebného obdobia, napriek tomu, že 8. októbra 2015, t. j. počas siedmeho volebného obdobia, už boli Sejmom (Dolná komora parlamentu) zvolené iné tri osoby, a to R. H., A. J. a K. Ś., ktoré mali nahradiť sudcov, ktorých deväťročné funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015. Všetky tri osoby zvolené 2. decembra 2015 zložili v ten istý deň sľub do rúk prezidenta Poľskej republiky a 20. decembra 2016 im J. P., ktorý v tom čase vykonával funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), umožnil ujať sa funkcie. Prezident Poľskej republiky naopak neumožnil zloženie sľubu osobám, ktoré boli zvolené 8. októbra 2015, a tieto osoby tak nemohli nastúpiť do funkcie.

242 Poľská republika teda podľa toho, čo uvádza Komisia, nevykonala rozsudky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) z 3. a 9. decembra 2015, a to ani ku dňu uplynutia lehoty na odpoveď na odôvodnené stanovisko Komisie z 15. júla 2022, ani ku dňu podania tejto žaloby.

243 Okrem toho Komisia poznamenáva, že Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku zo 7. mája 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poľsko (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718), už na základe rovnakých skutkových okolností rozhodol, že došlo k porušeniu základnej vnútroštátnej normy uplatniteľnej na voľbu sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), pričom tohto porušenia sa dopustili konkrétne Sejm (Dolná komora parlamentu) počas ôsmeho volebného obdobia a prezident Poľskej republiky. Európsky súd pre ľudské práva, ktorý pritom využil trojkrokové preskúmanie vypracované v jeho judikatúre vychádzajúcej najmä z rozsudku z 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418), v uvedenom rozsudku zo 7. mája 2021 rozhodol, že spoločnosť, ktorá bola sťažovateľkou, bola zbavená práva na „súd zriadený zákonom“ podľa článku 6 ods. 1 EDĽP, a to z dôvodu účasti M. M. na konaní pred Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), keďže pri voľbe tohto sudcu došlo k závažným nezrovnalostiam porušujúcim samotnú podstatu tohto práva.

244 V druhej časti tretej výhrady Komisia tvrdí, že pri vymenovaní J. P. do funkcie predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) 21. decembra 2016 došlo k závažným nezrovnalostiam, čím boli porušené potrebné záruky nezávislosti a nestrannosti vyplývajúce z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

245 V tejto súvislosti Komisia vysvetľuje, že predseda Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zohráva zásadnú úlohu vo fungovaní tohto ústavného orgánu, keďže riadi jeho činnosť, zastupuje ho a vykonáva ďalšie funkcie stanovené zákonom. Podľa rokovacieho poriadku Trybunał

Konstytucyjny (Ústavný súd) predseda tohto súdu rozhoduje aj o internom postupe týkajúcom sa návrhov, právnych otázok a ústavných sťažností a určuje rozhodovacie zloženia, predsedov týchto rozhodovacích zložení, ako aj sudcov spravodajcov.

246 Pokiaľ ide o priebeh výberového konania, ktoré viedlo k vymenovaniu J. P., Komisia poznamenáva, že krátko predtým, ako 19. decembra 2016 uplynulo funkčné obdobie predchádzajúceho predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), poľský zákonodarca prijal celý rad zákonov, ktorými sa mení postup výberu kandidátov na funkciu predsedu tohto súdu, pričom tento postup bol dovtedy upravený v článku 16 zákona z 22. júla 2016 o Ústavnom súde, ktorého súlad s poľskou Ústavou bol potvrdený nálezom Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zo 7. novembra 2016 (vec K 44/16).

247 V prvom rade Sejm (Dolná komora parlamentu) prijal 30. novembra 2016 ustawa o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (zákon o organizácii a konaní pred Ústavným súdom, Dz. U. položka 2072). Následne 13. decembra 2016 prijal Sejm (Dolná komora parlamentu) uvádzací zákon, ktorého článok 21 stanovil osobitný prechodný postup výberu kandidátov, ktorí majú byť predložení prezidentovi Poľskej republiky na účely vymenovania nového predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Daný postup mal viesť „sudca vykonávajúci funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd]“, pričom toto nové miesto bolo zavedené článkom 18 tohto zákona.

248 Dňa 20. decembra 2016, t. j. v deň nadobudnutia účinnosti článkov 16 až 22 uvádzacieho zákona, ktorý je zároveň dňom nasledujúcim po dni odchodu A. R., ktorý bol dovtedy predsedom Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), do dôchodku, prezident Poľskej republiky v súlade s článkom 18 tohto zákona vymenoval J. P. do novej funkcie „sudcu vykonávajúceho funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny [Ústavný súd]“, a to napriek tomu, že podpredseda tohto súdu, konkrétne S. B., bol vo funkcii. Túto novú funkcia pritom poľská Ústava nepozná, pričom v jej článku 194 ods. 2 sa zmieňuje len predseda a podpredseda Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Okrem toho predchádzajúce zákony upravujúce fungovanie tohto súdu stanovovali, že funkciu predsedu v prípade jeho neprítomnosti vykonáva jeho podpredseda alebo, ak to nie je možné, akýkoľvek iný sudca určený predsedom alebo najstarším sudcom.

249 V ten istý deň J. P., čerstvo vymenovaná do funkcie predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), povolila trom sudcom, ktorí boli zvolení 2. decembra 2015 v rozpore s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy, ujať sa funkcie na tomto súde po zložení sľubu do rúk prezidenta Poľskej republiky. Okrem toho J. P. okamžite zvolala plenárne zasadnutie, na ktorom sa už zúčastnili aj tieto tri osoby.

250 Zo štrnástich sudcov prítomných na tomto plenárnom zasadnutí sa ich osem odmietlo zúčastniť na hlasovaní o výbere kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), pričom jeden z nich vopred márne požiadal o odloženie plenárneho zasadnutia na nasledujúci deň, aby sa umožnila účasť všetkých sudcov na tomto zasadnutí.

251 J. P. však napriek tomu, že podľa článku 20 uvádzacieho zákona mala jeden mesiac, počnúc 20. decembrom 2016, na to, aby prezidentovi Poľskej republiky predložila kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), a to v súlade s postupom vymedzeným v článku 21 uvedeného zákona, odmietla odložiť plenárne zasadnutie na neskorší termín.

252 V dôsledku uvedeného bolo výsledkom plenárneho zasadnutia, ktoré sa uskutočnilo 20. decembra 2016, zvolenie – šiestimi hlasmi zo štrnástich prítomných sudcov – a predloženie prezidentovi Poľskej republiky dvoch kandidátov, a to jednak J. P., ktorá získala päť hlasov, a jednak M. M., zvolený za sudcu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) 2. decembra 2015 v rozpore s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy, ktorý získal jeden hlas. Prezident Poľskej republiky teda 21. decembra 2016 vymenoval J. P. do funkcie predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

253 Komisia poznamenáva, že pravidlá a zásady voľby predsedu a podpredsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) síce v Poľsku patria do legislatívnej oblasti, no poľský zákonodarca je v súlade s judikatúrou Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) povinný dodržiavať ústavné zásady integrity a účinnosti aktov orgánov verejnej moci, deľby a rovnováhy moci, ako aj rešpektovania právomocí tohto súdu.

254 Výberové konanie na kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) sa uskutočnilo na základe prechodných ustanovení uvádzacieho zákona, ktorými bolo toto výberové konanie zásadne zmenené. Podľa článku 16 ods. 4 zákona z 22. júla 2016 o Ústavnom súde sa totiž voľba kandidátov na funkciu predsedu alebo podpredsedu tohto súdu mala uskutočniť na zasadnutí, ktorému predsedá najstarší sudca zúčastňujúci sa na plenárnom zasadnutí. Okrem toho na základe článku 16 ods. 7 tohto zákona môže k voľbe dôjsť len vtedy, ak sa z celkového počtu sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) na plenárnom zasadnutí zúčastní aspoň desať sudcov.

255 Článok 21 uvádzacieho zákona nadobudol účinnosť 20. decembra 2016 a bol okamžite uplatnený sudkyňou vykonávajúcou funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorá bola nasledujúci deň vymenovaná za predsedníčku tohto súdu.

256 Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) pritom vo svojom náleze zo 7. novembra 2016 rozhodol, že predloženie prezidentovi Poľskej republiky tých kandidátov, ktorých nepodporila väčšina sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) alebo ktorí získali len jeden hlas, je v rozpore s článkom 194 ods. 2 poľskej Ústavy. Z bodu 61 a nasl. odôvodnenia uvedeného nálezu totiž vyplýva, že toto ustanovenie vyžaduje, aby predmetné osoby boli kandidátmi vzídenými z plenárneho zasadnutia, a nie kandidátmi navrhnutými menšinovými skupinami alebo niektorými sudcami.

257 Podľa Komisie teda v rámci toho, ako bola J. P. zvolená a predložená prezidentovi Poľskej republiky ako kandidátka na funkciu predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), došlo k porušeniu poľskej Ústavy, keďže získala len päť hlasov zo štrnástich sudcov prítomných na plenárnom zasadnutí, pričom tri z týchto hlasov navyše patrili sudcom, ktorý boli na Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vymenovaní v rozpore s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy.

258 Komisia sa domnieva, že porušenia článku 194 poľskej Ústavy, ku ktorým došlo v rámci postupu vymenovania týchto troch sudcov, ako aj postupu vymenovania – vo viacerých krokoch – predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) boli umožnené na základe celého radu legislatívnych zmien a rozhodnutí prezidenta Poľskej republiky, ktoré vytvorili situáciu, v ktorej bolo možné zákonodarnú a výkonnú moc vnímať tak, že priamo ovplyvnili zloženie a fungovanie Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Tento reťazec udalostí predstavuje nezrovnalosti, z ktorých je každá takej povahy a závažnosti, že vzniklo skutočné riziko toho, že zákonodarná a výkonná moc by mohla voči Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vykonávať

neoprávnenú diskrečnú právomoc, čo ohrozuje integritu výsledku, ku ktorému majú tieto postupy vymenovania viesť, a vyvoláva tak u osôb podliehajúcich súdnej právomoci oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť tohto súdu.

259 Poľská republika pripúšťa dôvodnosť tretej výhrady.

Posúdenie Súdnym dvorom

– *O prvej časti tretej výhrady*

260 Ako bolo pripomenuté v bodoch 105, 107 a 108 tohto rozsudku, článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ ukladá členským štátom povinnosť upraviť systém opravných prostriedkov a postupov zaručujúcich osobám podliehajúcim súdnej právomoci dodržiavanie ich práva na účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, a to najmä zabezpečením toho, aby orgány, ktoré majú ako súdy rozhodovať o otázkach uplatňovania alebo výkladu tohto práva, spĺňali požiadavky umožňujúce zabezpečiť toto dodržiavanie, medzi ktoré patrí nezávislosť a nestrannosť týchto orgánov.

261 V prejednávanej veci je nesporné, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) môže rozhodovať o otázkach uplatňovania alebo výkladu práva Únie, a teda ako „súdny orgán“ v zmysle tohto práva patrí do poľského systému opravných prostriedkov v „oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“ v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako o tom napokon svedčí návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný týmto súdom vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok zo 7. marca 2017, RPO (C-390/15, EU:C:2017:174). Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) teda musí spĺňať požiadavky účinnej súdnej ochrany (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny, C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, bod 35, ako aj citovanú judikatúru).

262 V tejto súvislosti platí, že záruky prístupu k nezávislému a nestrannému súdu zriadenému zákonom, predovšetkým záruky, ktoré sa týkajú podstatných charakteristických znakov a zloženia takéhoto súdu, predstavujú základný stavebný prvok práva na spravodlivý proces. Overenie toho, či je súd z hľadiska svojho zloženia súdom, ktorý je nezávislý, nestranný a zriadený zákonom, ak v tejto otázke vzniknú vážne pochybnosti, je nevyhnutné vzhľadom na dôveru, ktorú musia súdy demokratickej spoločnosti vzbudzovať u osoby podliehajúcej súdnej právomoci [pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač), C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, bod 58, ako aj citovanú judikatúru].

263 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora záruky nezávislosti a nestrannosti, ktoré sú takto vyžadované podľa práva Únie, stanovujú ako požiadavku existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie dotknutého orgánu, menovanie, funkčné obdobia, ako aj dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre zaujatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť tohto orgánu vonkajšími činiteľmi a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom [rozsudky zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 109, ako aj z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 93 a citovaná judikatúra].

264 V tejto súvislosti je dôležité, aby boli sudcovia chránení pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť ich nezávislosť. Pravidlá týkajúce sa postavenia sudcov a výkonu ich funkcie musia predovšetkým umožňovať vylúčiť nielen akýkoľvek priamy vplyv vo forme pokynov, ale aj nepriamejšie formy vplyvu, ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutia dotknutých sudcov, a tak vylúčiť, aby chýbal dojem nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, čo by mohlo narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci [rozsudky zo 6. októbra 2021, W.Ż.(Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 110, ako aj z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 94 a citovaná judikatúra].

265 Navyše cieľom požiadavky „súdu zriadeného zákonom“ v zmysle práva Únie je zabrániť tomu, aby bola organizácia súdneho systému ponechaná na voľnú úvahu výkonnej moci, a zabezpečiť, aby sa táto oblasť spravovala zákonom prijatým zákonodarnou mocou spôsobom, ktorý je v súlade s normami vymedzujúcimi výkon jej právomoci. Tento pojem odráža najmä zásadu právneho štátu a týka sa nielen právneho základu samotnej existencie súdu, ale aj rozhodovacieho zloženia v každej veci, ako aj každého iného ustanovenia vnútroštátneho práva, ktorého nedodržanie spôsobuje protiprávnosť účasti jedného alebo viacerých sudcov na preskúmaní veci, čo zahŕňa najmä ustanovenia týkajúce sa nezávislosti a nestrannosti členov príslušného súdu (rozsudok z 26. marca 2020, Preskúmanie Simpson/Rada a HG/Komisia, C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, bod 73, ako aj citovaná judikatúra).

266 Táto požiadavka, ktorá je tak úzko spojená najmä s požiadavkou nezávislosti, už svojou povahou zahŕňa postup vymenovania sudcov, pričom treba spresniť, že nezávislosť súdu sa meria najmä spôsobom, akým boli jeho členovia vymenovaní (pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júla 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, body 49 a 50, ako aj citovanú judikatúru).

267 Je pravda, že akékoľvek pochybenie, ku ktorému môže dôjsť v priebehu postupu vymenovania sudcu, nemôže spochybniť nezávislosť a nestrannosť tohto sudcu, a teda ani postavenie rozhodovacieho zloženia, v ktorom sudca zasadá, ako „nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom“ v zmysle práva Únie (rozsudok z 29. marca 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, bod 123).

268 Z ustálenej judikatúry však vyplýva, že nezrovnalosť, ku ktorej došlo pri vymenovaní sudcov v rámci predmetného súdneho systému, predstavuje porušenie požiadavky na súd zriadený zákonom, a to najmä pokiaľ má táto nezrovnalosť takú povahu a závažnosť, že vytvára skutočné riziko toho, že iné zložky moci, predovšetkým výkonná moc, môžu uplatňovať nenáležitú diskrečnú právomoc ohrozujúcu integritu výsledku, ku ktorému postup vymenovania vedie, a vyvoláva tak u osôb podliehajúcich súdnej právomoci oprávnené pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti dotknutého sudcu alebo sudcov. Je to tak vtedy, keď je dotknuté uplatňovanie základných pravidiel, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť zriadenia a fungovania tohto súdneho systému [pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie), C-487/19, EU:C:2021:798, bod 130, ako aj z 29. júla 2024, Valančius, C-119/23, EU:C:2024:653, bod 52 a citovanú judikatúru].

269 Konštatovanie týkajúce sa existencie porušenia požiadavky na súd zriadený zákonom a dôsledkov takéhoto porušenia podlieha celkovému posúdeniu viacerých skutočností, ktoré posudzované ako celok prispievajú ku vzniku oprávnených pochybností u osôb podliehajúcich súdnej právomoci,

pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť sudcov [rozsudok z 22. februára 2022, Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač), C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, bod 74, ako aj citovaná judikatúra].

270 V prejednávanej veci je nesporné, že skutkové a právne okolnosti opísané v bodoch 50 až 56 a 59 tohto rozsudku vedú k záveru, že zvolenie H. C., L. M. a M. M., ku ktorému došlo 2. decembra 2015 počas ôsmeho volebného obdobia Sejmu (Dolná komora parlamentu), do funkcie sudcu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) na účely nahradenia sudcov, ktorých deväťročné funkčné obdobie uplynulo 6. novembra 2015, bolo v zjavnom rozpore so základnou normou upravujúcou vymenovanie sudcov tohto súdu, konkrétne s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy, tak ako ho vykladá Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), podľa ktorého musí k zvoleniu sudcu dôjsť v priebehu volebného obdobia Sejmu (Dolná komora parlamentu), počas ktorého sa miesto dotknutého sudcu uvoľnilo. Okrem toho sa toto zvolenie týkalo tých miest sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktoré už predtým boli v súlade so zákonom obsadené tromi sudcami zvolenými 8. októbra 2015 v siedmom volebnom období Sejmu (Dolná komora parlamentu) (pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP, 7. mája 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poľsko, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, body 268, 275 a 277).

271 Podľa základnej normy týkajúcej sa postupu vymenovania sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) uvedeného v predchádzajúcom bode bol prezident Poľskej republiky povinný bezodkladne umožniť zloženie sľubu sudcov, ktorí boli zvolení Sejmom (Dolná komora parlamentu) 8. októbra 2015, a nemal žiadnu právomoc ani zasahovať do výberu sudcov v rámci tohto súdu – ktorá prináleží Sejmu (Dolná komora parlamentu) –, ani neumožniť týmto trom sudcom zložiť sľub. Platí teda, že toto neumožnenie zo strany prezidenta Poľskej republiky a to, že tento umožnil zloženie sľubu trom sudcom, ktorí boli zvolení 2. decembra 2015, boli tiež v rozpore so základnými vnútroštátnymi normami upravujúcimi vymenovanie sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) (pozri v tomto zmysle rozsudok ESĽP, 7. mája 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poľsko, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, body 269, 270 a 278).

272 Najmä vzhľadom na tieto úvahy Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že nerešpektovaním nálezov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) z 3. a 9. decembra 2015, týkajúcich sa platnosti voľby sudcov tohto súdu, zo strany poľských zákonodarných a výkonných orgánov došlo k narušeniu účelu požiadavky na „súd zriadený zákonom“, ktorým je chrániť súdnu moc pred nezákonným vonkajším vplyvom, a že pri zvolení troch sudcov, ku ktorému došlo 2. decembra 2015, došlo k závažným nezrovnalostiam porušujúcim samotnú podstatu práva na „súd zriadený zákonom“, stanoveného v článku 6 EDĽP (pozri v tomto zmysle rozsudky ESĽP, 7. mája 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poľsko, CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, body 281, 289 a 290, a 15. marca 2022, Grzęda v. Poľsko, CE:ECHR:2022:0315JUD00435721, bod 277).

273 Rovnako ako v posúdeniach Európskeho súdu pre ľudské práva teda skutkové a právne okolnosti opísané v bodoch 50 až 56 a 59 tohto rozsudku vedú k záveru, že k vymenovaniu H. C., L. M. a M. M., ako aj k nástupu týchto osôb do funkcie došlo v zjavnom rozpore so základnými normami týkajúcimi sa postupu vymenovania sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť zriadenia a fungovania poľského súdneho systému v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 268 tohto rozsudku.

274 Tieto skutočnosti tiež vedú k záveru, že podmienky, za ktorých tak došlo k vymenovaniu H. C., L. M. a M. M. a k ich nástupu do funkcie, predstavujú porušenie požiadaviek vyplývajúcich z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, keďže ohrozili integritu výsledku, ku ktorému viedol

postup vymenovania, na základe toho, že prispeli ku vzniku oprávnených pochybností u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť týchto sudcov vonkajšími činiteľmi, ich neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom, ako aj ich nezávislosť a nestrannosť, pričom tieto pochybnosti sú spôsobilé narušiť dôveru, ktorú v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte musí súdnictvo vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

275 Je pravda, že je nesporné, že ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, ktorý je rozhodným dňom na účely posúdenia existencie nesplnenia povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, spomedzi troch sudcov zvolených 2. decembra 2015 v ôsmom volebnom období Sejmu (Dolná komora parlamentu), zastával funkciu sudcu na Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) už len M. M. Je však tiež nesporné, že k tomuto rozhodnému dňu trom sudcom, ktorí boli zákonne zvolení 8. októbra 2015 v siedmom volebnom období Sejmu (Dolná komora parlamentu), nebolo umožnené zložiť sľub do rúk prezidenta Poľskej republiky, a títo sudcovia sa tak nemohli ujať funkcie sudcu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Okrem toho rozhodnutia, na ktorých sa zúčastnili traja sudcovia zvolení 2. decembra 2015, k uvedenému rozhodnému dňu naďalej pôsobili v rámci poľského právneho poriadku.

276 Treba tak konštatovať, že Poľská republika si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, keďže Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nespĺňa požiadavky nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom, z dôvodu nezrovnalostí, ku ktorým došlo v rámci postupov vymenovania troch jeho sudcov v decembri 2015.

277 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba prvej časti tretej výhrady vyhovieť.

– *O druhej časti tretej výhrady*

278 Je nesporné, že predseda Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zohráva kľúčovú úlohu vo fungovaní tohto súdu. Podľa rokovacieho poriadku tohto súdu totiž rozhoduje o internom postupe týkajúcom sa návrhov, právnych otázok a ústavných sťažností a určuje rozhodovacie zloženia, predsedov týchto rozhodovacích zložení, ako aj sudcov spravodajcov. Okrem toho riadi prácu uvedeného súdu, zastupuje ho navonok a vykonáva ďalšie úlohy stanovené zákonom.

279 Keďže osoba zastávajúca funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) tak môže vyvíjať určitý vplyv na činnosť tohto súdu, je osobitne dôležité, aby pri výkone svojich funkcií konala objektívne a nestranne a aby bola na tento účel chránená pred akýmkoľvek vonkajším vplyvom, ktorý by mohol ohroziť jej nezávislosť. Na tento účel je okrem iného potrebné, aby normy upravujúce postup vymenovania na toto miesto boli koncipované tak, aby neumožňovali vznik akýchkoľvek oprávnených pochybností, pokiaľ ide o využívanie výsad a funkcií predsedu ako nástroja na ovplyvňovanie súdnej činnosti uvedeného súdu alebo ako nástroja politickej kontroly tejto činnosti, a všeobecnejšie, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť tohto súdu vonkajšími činiteľmi a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom, ako to vyžaduje judikatúra citovaná v bodoch 263 a 264 tohto rozsudku.

280 Okrem toho v súlade s tým, čo bolo konštatované v bodoch 266 až 269 tohto rozsudku, požiadavka na „súd zriadený zákonom“ a požiadavka nezávislosti zahŕňajú postup vymenovania predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) a vyžadujú, aby boli dodržané základné normy týkajúce sa postupu jeho vymenovania.

281 V tejto súvislosti je nesporné, že pravidlo uvedené v článku 194 ods. 2 poľskej Ústavy, ktoré treba považovať za základnú normu upravujúcu postup vymenovania v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 268 tohto rozsudku, vyžaduje – v súlade s judikatúrou Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) uvedenou v bode 256 tohto rozsudku –, aby kandidáti predložení prezidentovi Poľskej republiky na vymenovanie do funkcie predsedu tohto súdu boli zvolení plenárnym zasadnutím. Toto pravidlo, tak ako ho vykladá uvedený súd, znamená, že predloženie kandidáta, ktorý získal len jeden hlas, alebo kandidátov navrhnutých menšinovými skupinami alebo len niektorými sudcami, je v rozpore s poľskou Ústavou.

282 Postup zvolenia kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) na účely ich predloženia prezidentovi Poľskej republiky sa pritom uskutočnil na základe prechodných ustanovení stanovených uvádzacím zákonom, ktorý bol poľským zákonodarcom prijatý 13. decembra 2016, t. j. krátko predtým, ako 19. decembra 2016 uplynulo funkčné obdobie vtedajšieho predsedu tohto súdu, a ktorým bolo uskutočnenie tohto postupu podstatne zmenené.

283 Uvádzací zákon tak v článku 18 stanovuje, že prezident Poľskej republiky môže zveriť výkon funkcie predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) niektorému sudcovi tohto súdu, a v článku 20 stanovuje, že postup predkladania kandidátov na funkciu predsedu uvedeného súdu prezidentovi Poľskej republiky vedie „sudca vykonávajúci funkciu predsedu“. Predchádzajúce pravidlá uvedené v článku 16 ods. 4 zákona z 22. júla 2016 o Ústavnom súde pritom stanovovali, že plenárnemu zasadnutiu venovanému voľbe kandidátov na funkciu predsedu alebo podpredsedu musí predsedať najstarší sudca zúčastňujúci sa na plenárnom zasadnutí.

284 Okrem toho článok 21 uvádzacieho zákona v odseku 7 stanovuje, že v závere plenárneho zasadnutia sa predložia ako kandidáti na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) tí sudcovia tohto súdu, ktorí pri hlasovaní získali najmenej päť hlasov, a v odseku 8 uvedeného článku sa dodáva, že ak tento požadovaný počet hlasov získal len jeden sudca, v závere plenárneho zasadnutia sa predložia ako kandidáti ten sudca, ktorý získal požadovaný minimálny počet piatich hlasov, a sudca, ktorý získal najväčšiu podporu spomedzi sudcov, ktorí nedosiahli požadovaný počet najmenej piatich hlasov.

285 V prejednávanej veci došlo k tomu, že 20. decembra 2016, t. j. v deň nasledujúci po odchode do dôchodku predchádzajúceho predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), prezident Poľskej republiky v súlade s článkom 18 uvádzacieho zákona vymenoval J. P. na takto novovytvorené miesto „sudcu vykonávajúceho funkciu predsedu“ tohto súdu, a to napriek tomu, že na ňom vykonával funkciu podpredseda. Rovnako 20. decembra 2016 J. P., ktorá povolila trom sudcom, ktorí boli zvolení 2. decembra 2015 v zjavnom rozpore s článkom 194 ods. 1 poľskej Ústavy, ujať sa funkcie, zvolala na ten istý deň plenárne zasadnutie na účely zvolenia kandidátov na funkciu predsedu tohto súdu – ako jej to umožňoval článok 20 tohto zákona –, ktorí mali byť predložení prezidentovi Poľskej republiky.

286 Jeden zo sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vzhľadom na krátkosť lehoty na zvolanie požiadal o odloženie plenárneho zasadnutia na neskorší deň, aby sa umožnila účasť všetkých sudcov na tomto zasadnutí. J. P. ktorá mala na základe článku 20 uvádzacieho zákona jeden mesiac na uskutočnenie postupu zvolenia, však tejto žiadosti odmietla vyhovieť. Tak došlo k tomu, že zo štrnástich sudcov Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorí boli prítomní na plenárnom zasadnutí, súhlasili so svojou účasťou na hlasovaní len šiesti sudcovia, medzi ktorých patrili H. C., L. M. a M. M., ktorí boli zvolení Sejmom (Dolná komora parlamentu) 2. decembra 2015. Výsledkom hlasovania bolo to, že J. P. získala päť hlasov a M. M. jeden hlas. Títo dvaja sudcovia teda boli predložení prezidentovi Poľskej republiky ako kandidáti na funkciu

predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Dňa 21. decembra 2016 bola J. P., ktorá získala len päť hlasov zo štrnástich hlasov sudcov prítomných na plenárnom zasadnutí, vymenovaná prezidentom Poľskej republiky do funkcie predsedníčky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd).

287 Je pravda, že by sa mohlo zdať, že J. P. a M. M. boli ako kandidáti na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) predstavení prezidentovi Poľskej republiky v súlade s článkom 21 ods. 7 a 8 uvádzacieho zákona.

288 Treba však uviesť, že H. C., L. M. a M. M., ktorí boli zvolení 2. decembra 2015, patrili medzi šiestich sudcov, ktorí sa na plenárnom zasadnutí 20. decembra 2016 zúčastnili na voľbe kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Skutočnosť, že pri zvolení týchto troch sudcov došlo k zjavnému porušeniu článku 194 ods. 1 poľskej Ústavy a nedodržaniu požiadaviek vyplývajúcich z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, pritom mohla spôsobiť to, že ich účasť na plenárnom zasadnutí, ako aj hlasy, ktoré odovzdali v rámci výberu kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), boli nezákonné. Treba teda konštatovať, že vo vzťahu k J. P. nemožno usudzovať, že päť hlasov požadovaných § 21 ods. 8 uvádzacieho zákona získala zákonným spôsobom.

289 Zdá sa tak, že k predloženiu J. P. a M. M. prezidentovi Poľskej republiky ako kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ako aj k vymenovaniu J. P. do tejto funkcie zo strany prezidenta došlo v rozpore so základným pravidlom týkajúcim sa postupu vymenovania tohto predsedu, stanoveným v článku 21 ods. 8 uvádzacieho zákona.

290 Okrem toho predovšetkým platí, že k vymenovaniu J. P. došlo v zjavnom rozpore s článkom 194 ods. 2 poľskej Ústavy, keďže toto ustanovenie v súlade s tým, čo bolo konštatované v bode 281 tohto rozsudku, bráni tomu, aby boli prezidentovi Poľskej republiky predložení kandidáti navrhnutí menšinovými skupinami alebo len niektorými sudcami.

291 Nezrovnalosti uvedené v predchádzajúcich dvoch bodoch tohto rozsudku teda môžu u osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvolať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o to, či J. P. využíva výsady a funkcie, ktoré sa spájajú s funkciou predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ako nástroj ovplyvňovania súdnej činnosti tohto súdu či politickej kontroly tejto činnosti, a teda aj pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť uvedeného súdu.

292 Za týchto podmienok nie je potrebné preskúmať, či samotné prechodné ustanovenia stanovené v uvádzacom zákone, na základe ktorých sa uskutočnil postup zvolenia kandidátov na funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ako aj ostatné okolnosti uvedené v bodoch 285 a 286 tohto rozsudku, za akých k tomuto postupu došlo, spĺňajú požiadavky uvedené v bodoch 263 a 264 tohto rozsudku.

293 Napokon treba uviesť, že ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku J. P. stále zastávala funkciu predsedu Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd). Okrem toho je nesporné, že rozhodnutia, na prijatí ktorých sa zúčastnila, boli k tomuto dňu naďalej súčasťou poľského právneho poriadku.

294 Treba tak konštatovať, že Poľská republika si nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, keďže Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nespĺňa požiadavky nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom, z dôvodu nezrovnalostí, ku ktorým došlo v rámci postupu vymenovania jeho predsedníčky v decembri 2016.

295 Z uvedeného vyplýva, že aj druhá časť tretej výhrady Komisie je dôvodná a že tejto výhrade treba preto vyhovieť v celom rozsahu.

296 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba konštatovať, že:

– Poľská republika si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vo svojich nálezoch zo 14. júla 2021 (vec P 7/20) a zo 7. októbra 2021 (vec K 3/21), nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ,

– Poľská republika si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vo svojich nálezoch zo 14. júla 2021 (vec P 7/20) a zo 7. októbra 2021 (vec K 3/21), nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, a tiež zo zásady záväzného účinku rozsudkov Súdneho dvora, a

– Poľská republika si vzhľadom na to, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nespĺňa požiadavky na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, a to z dôvodu nezrovnalostí, ku ktorým došlo v rámci postupov vymenovania troch jeho sudcov v decembri 2015 a jeho predsedníčky v decembri 2016, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

O trovách

297 Podľa článku 138 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý nemal vo veci úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla, aby bola Poľskej republike uložená povinnosť nahradiť trovy konania, a Poľská republika v rámci tejto žaloby nemala úspech, je opodstatnené rozhodnúť tak, že znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania vzniknuté Komisii.

298 V súlade s článkom 140 ods. 1 rokovacieho poriadku Belgické kráľovstvo a Holandské kráľovstvo znášajú svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. – Poľská republika si v súvislosti s výkladom Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Poľskej republiky, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd, Poľsko) vo svojich nálezoch zo 14. júla 2021 (vec P 7/20) a zo 7. októbra 2021 (vec K 3/21), nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ,

– Poľská republika si v súvislosti s výkladom poľskej Ústavy Poľskej republiky, ktorý podal Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) vo svojich nálezoch zo 14. júla 2021 (vec P 7/20) a zo 7. októbra 2021 (vec K 3/21), nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú zo zásad autonómie, prednosti, efektivity a jednotného uplatňovania práva Únie, a tiež zo zásady záväzného účinku rozsudkov Súdneho dvora, a

– Poľská republika si vzhľadom na to, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nespĺňa požiadavky na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, a to z dôvodu nezrovnalostí, ku ktorým došlo v rámci postupov vymenovania troch jeho sudcov

v decembri 2015 a jeho predsedníčky v decembri 2016, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

2. Poľská republika znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania vzniknuté Európskej komisii.

3. Belgické kráľovstvo a Holandské kráľovstvo znášajú svoje vlastné trovy konania.

Podpisy

[i] Bod 296 a znenie tohto textu boli následne po prvom zverejnení na internete predmetom zmeny lingvistickej povahy.